

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

BIOCULTURAL INNOVATOR COMPETENCES OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING TO SCHOOL ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE CHIANG RAI

An Independent Study Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

May 2025

Copyright by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ของ พชรพล อาวุธ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรูปะชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร.นริศรา เสือคล้าย)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.รักชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พชรพล อารุธ
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร.นริศรา เสือคล้าย
คำสำคัญ:	สมรรถนะวัตรเชิงชีวิต , การบริหารวิชาการ , ผู้บริหารโรงเรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3) เพื่อศึกษาสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทอโรยามาเน และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์และทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละขนาดสถานศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 325 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการปรับตัว ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ 2) การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ 3) ผลการศึกษาสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) เมื่อพิจารณาสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนได้ร้อยละ 69.90 โดยด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีขนาดอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ตามลำดับ

Title: BIOCULTURAL INNOVATOR COMPETENCES OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TO SCHOOL ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHIANG RAI

Author: Pachcarapon Awut

Advisor: Dr. Narissara Suaklay

Keywords: Biocultural Innovator Competences, Quality Education, School Administrators

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study biocultural innovator competencies of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai 2) to study academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai 3) to study biocultural innovator competencies of administrators affecting academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai; and 4) to create a prediction equation for academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai. The sample group consisted of school administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai. The sample size was determined using Taro Yamane's formula and stratified random sampling based on school size, with proportional allocation according to the population of each school size, totaling 325 people. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability of 0.98. Statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis. The research findings revealed that: 1) The biocultural innovator competencies of school administrators were at the highest level overall. When considering individual aspects, all aspects were at the highest level. The aspect with the highest mean was living according to the Sufficiency Economy Philosophy, followed by biodiversity conservation, adaptability, innovation creation, and creativity, respectively. 2) Academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai was at the highest level overall. When considering individual aspects, all aspects were at the highest level. The aspect with the highest mean was coordination of academic development with educational institutions and other organizations, followed by learning management, educational quality assurance, curriculum development, measurement and evaluation, teaching supervision, and use of media, innovations, educational technology, and learning resources, respectively. 3) The study found that the biocultural innovator competencies of school administrators that affect academic administration in schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office consist of three aspects living according to the philosophy of sufficiency economy, adaptability, and the ability to create innovation. 4) When considering the predictive equation for academic administration in schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office, it was found that the administrators' biocultural innovator competencies in all three aspects together can predict academic administration at 69.90%. Among these, living according to the philosophy of sufficiency economy has the highest influence, followed by adaptability, and then the ability to create innovation, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องสมรรถนะนักตรึงชีวิตวิถีที่ส่งผลต่อการบริหาร วิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.นริศรา เสือคล้าย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองฉบับนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ดร.สุริยา บุตดี ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ตำตาดควัน ผศ.ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง ผู้อำนวยการวิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยพะเยา และ ผศ.ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาตลอดมาเหนือสิ่งอื่นใด

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจ ในยามที่เหนื่อยล้า และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านขอจงได้รับส่วนแบ่งความดีนี้ ทุกท่านเทอญ

พชรพล อาวุธ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนักแข่งชีวิตวิถี	21
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	79
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	81
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	81

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	89
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	91
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	100
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	110
ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	112
บทที่ 5 บทสรุป.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	148
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	149
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	150
ภาคผนวก ค การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	163
ประวัติผู้วิจัย.....	174

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้และภารกิจของการบริหารวิชาการ จากการสังเคราะห์แนวคิด ของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา.....	49
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	82
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว	90
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม (X_{tot})	91
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_1) ...	92
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลาย ทางชีวภาพ (X_2)	93
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง (X_3)	95
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการปรับตัว (X_4)	97
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5) ...	98
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม (Y_{tot})	100
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการพัฒนาหลักสูตร (Y_1)	101
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการจัดการเรียนรู้ (Y_2)	102

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ (Y ₃)	104
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการวัดและประเมินผล (Y ₄).....	105
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา (Y ₅).....	106
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการนิเทศการสอน (Y ₆)	107
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y ₇).....	109
ตาราง 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารกับการ บริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.....	110
ตาราง 19 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของสมรรถนะวัตรเชิง ชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย	111
ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้านเพื่อ ตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity).....	112
ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย	113
ตาราง 22 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหาร สถานศึกษา	113

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	80
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ ส่งผลให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ (วิจารณ์ พานิช, 2563) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทยที่กำลังเผชิญกับวิกฤตทางสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดแนวคิด "ชีววิถี" (Biocultural) ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตและการพัฒนาที่สอดคล้องกับธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2562) แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างผู้เรียนที่มีความตระหนักและมีทักษะในการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดชีววิถีเข้ากับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำหรับอนาคต โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็น "นวัตกรรมเชิงชีววิถี" (Biocultural innovator) ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมบนฐานของการคำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศและความยั่งยืน การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา (สุนีย์ ชัยสุขสังข์, 2557)

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ นวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (จารุวรรณ วงศ์วรรณ, 2564) สมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว ประกอบไปด้วย 7 สมรรถนะ ได้ดังนี้ 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว 3) ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนิเวศ 4) ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ 5) ความสามารถในการปรับตัว 6) ความสามารถในการลดความเสี่ยง 7) การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย, 2564) การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวในตัวผู้บริหารและครูจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการของโรงเรียน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถ้าหากผู้บริหารที่มีสมรรถนะด้านนวัตกรรมก็จะสามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่

ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น ซึ่งการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมทั้งสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มักมีผู้บริหารที่มีความเข้าใจในประเด็นท้าทายร่วมสมัยและสามารถบูรณาการประเด็นเหล่านั้นเข้ากับการบริหารวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน (รุ่ง แก้วแดง, 2564) ประกอบด้วยงานสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) การบริหารวิชาการในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการแนวคิดชีวิตวิถีเข้ากับการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบนฐานของความยั่งยืน

สำหรับจังหวัดเชียงรายซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดชีวิตวิถี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความยั่งยืน เนื่องจากจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายยังประสบปัญหาในการบูรณาการแนวคิดชีวิตวิถีเข้ากับการบริหารวิชาการทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและครู การขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณ และการขาดเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการบริหารวิชาการภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564–2566 โดยมุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และบริบทท้องถิ่น 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่บูรณาการแนวคิดชีวิตวิถีและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ภายใต้นโยบายดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย, 2564) โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการพัฒนาการบริหารวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมได้พัฒนา "โมเดลการบริหารวิชาการเชิงรุก (Proactive Academic

Administration Model)" ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ได้พัฒนา "ระบบการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร" ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครู และโรงเรียนเชียงของวิทยาคมได้พัฒนา "ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น" ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งสำหรับนักเรียนและชุมชน

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะได้ใช้เป็นแนวทางการดำเนินการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยี เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน และส่งเสริมเอกลักษณ์ของโรงเรียนให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างจุดแข็งของโรงเรียน อีกทั้งยังสามารถผลิตผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่ สำคัญอันนำไปสู่การเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของ ประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย เป็นอย่างไร
2. การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย เป็นอย่างไร
3. สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย หรือไม่
4. สมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารสามารถพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายได้

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 41 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 113 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,615 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,728 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ทำการกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์และทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละขนาดสถานศึกษา ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 21 คน และข้าราชการครู จำนวน 304 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 325 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย มีขอบเขตของเนื้อหาดังนี้

1. สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตจากงานวิจัยของ ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ทำให้ได้สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ด้านความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 1.3 ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ด้านความสามารถในการปรับตัว

1.5 ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

2. การบริหารวิชาการของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.6 ด้านการนิเทศการสอน

2.7 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้น และตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้น คือ สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์

1.2 ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

1.3 ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ด้านการปรับตัว

1.5 ด้านการสร้างนวัตกรรม

2. ตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม คือ การบริหารวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.6 ด้านการนิเทศการสอน

2.7 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 41 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี หรือการนำภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นมาผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยี และทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาสินค้า บริการ กระบวนการ หรือแนวทางใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาอย่างและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความคิด ริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการศึกษาให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่ มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น มีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร มีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สามารถบูรณาการวิธีการ ทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ มีความ ริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตรและ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน มีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้ นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทาง ชีวภาพ มีแนวทางในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพที่มีในบริเวณพื้นที่โรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ภายนอก องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนกิจกรรม ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาความรู้และทักษะของ ตนเองและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง มีการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้าง พื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน มีการประเมินและติดตามความสำเร็จของนโยบายและ โครงการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในโรงเรียน

3. ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระฯ อย่างครบถ้วน มีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา โดยยึดหลักความพอประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ก่อหนี้สินเกินจำเป็น มีกลยุทธ์ใน การเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นกับครู นักเรียน และชุมชนรอบสถานศึกษาได้ อย่างยั่งยืน มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการ ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีการสร้างแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้บุคลากรใน โรงเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิธีการประเมินและ คัดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน มีกลยุทธ์ที่มี ประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจาก บุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนา ทักษะการปรับตัวและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ สามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจ ให้กับบุคลากรในช่วงที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

5. ด้านการสร้างนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการสร้าง บรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นกับบุคลากร ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถ คิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของ ตนเองและทีมบริหารอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมของบุคลากรใน โรงเรียนให้มีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอยู่เสมอ มีกระบวนการที่มี ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน มี วิธีการที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถาบันการศึกษาอื่น หรือ ภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในโรงเรียน มีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับ กระบวนการเรียนการสอนและบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์

การบริหารวิชาการของโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการจัดการกิจกรรมทุกด้านที่ เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การพัฒนาระบบการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งหมดนี้มุ่งเป้าไปเพื่อการบรรลุถึงจุดหมายของหลักสูตร ใน การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุศักยภาพสูงสุด และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการจัดการพัฒนาหลักสูตรของ โรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของ

โรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ มีการดำเนินการประเมินผลการใช้และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่อยู่เสมอ

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนอยู่เสมอ มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนอยู่เสมอ

3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการจัดการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ มีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้อง มีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินการติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการจัดการวัดและประเมินผลของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัยหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้ได้จริง และมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปี สู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming) มีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี และมีการเผยแพร่สรุปรายงานประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ

6. ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการในการจัดการนิเทศการสอนของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนทำการศึกษาศาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบการนิเทศ มีการดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดสถานศึกษาเป็นฐาน โครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ มีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ มีกระบวนการสะท้อนผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน ถูกต้องตามหลักการ และมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง กระบวนการในการจัดการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในสถานศึกษาและต่างสถานศึกษาได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในปีการศึกษา 2567

ครู หมายถึง ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในปีการศึกษา 2567

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบายและแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียน และพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานด้านวิชาการดังกล่าว เพื่อให้ครูเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี

2. นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา นักวิจัย และผู้ที่สนใจสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปเป็นสารสนเทศ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อยอดทั้งความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยตามกรอบสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องสมรรถนะนวัตกรเชิงชีววิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุป แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น เพื่อนำไปสู่ การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีววิถีของผู้บริหาร
 - 2.1 ความหมายของชีววิถี
 - 2.2 ความหมายของนวัตกรรมเชิงชีววิถี
 - 2.3 ความเป็นมาและความหมายของนวัตกรเชิงชีววิถี
 - 2.4 ความหมายของสมรรถนะ
 - 2.5 ความหมายของสมรรถนะนวัตกรเชิงชีววิถีของผู้บริหาร
 - 2.6 องค์ประกอบสมรรถนะนวัตกรเชิงชีววิถีของผู้บริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน
 - 3.1 ความหมายของการบริหารวิชาการของโรงเรียน
 - 3.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการของโรงเรียน
 - 3.3 องค์ประกอบของการบริหารวิชาการของโรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

บริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตามประกาศลงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยห้องที่จังหวัดเชียงราย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 ดังนี้ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มนโยบายและแผน 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 9) หน่วยตรวจสอบภายใน และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2561 ประกาศแบ่งส่วนราชการ ให้เพิ่ม 10) กลุ่มกฎหมายและคดี

1. สถานที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตั้งอยู่เลขที่ 1115/ 23 ถนนไกรสรสิทธิ์ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000 โทรศัพท์ 0-5360-1451 โทรสาร 0-5360-1450 Website: <https://www.sesaocr.go.th/> Email: sesaocr@sesaocr.go.th

2. เขตพื้นที่บริการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีเขตพื้นที่บริการในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 18 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอเวียงชัย 3) อำเภอเวียงเชียงรุ้ง 4) อำเภอแม่ลาว 5) อำเภอพาน 6) อำเภอแม่สรวย 7) อำเภอป่าแดด 8) อำเภอเวียงป่าเป้า 9) อำเภอแม่จัน 10) อำเภอแม่สาย 11) อำเภอเชียงแสน 12) อำเภอแม่ฟ้าหลวง 13) อำเภอดอยหลวง 14) อำเภอเทิง 15) อำเภอเชียงของ 16) อำเภอเวียงแก่น 17) อำเภอขุนตาล 18) อำเภอพญาเม็งราย

3. สถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 41 แห่ง การบริหารจัดการศึกษากำหนดเป็น 4 สหวิทยาเขต ดังนี้

3.1 สหวิทยาเขตริมกก

สหวิทยาเขตริมกก มีอำเภอที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน 3 อำเภอ มีโรงเรียน 11 แห่ง ดังนี้

อำเภอเมืองเชียงราย เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม
2. โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

3. โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย
4. โรงเรียนเมืงรายมหาราชวิทยาคม
5. โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม
6. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม2
7. โรงเรียนดอนชัยวิทยาคม
8. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เชียงราย

อำเภอเวียงชัย เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม
2. โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม

อำเภอเวียงเชียงรุ้ง เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม

3.2 สหวิทยาเขตเวียงกาหลง

สหวิทยาเขตเวียงกาหลง มีอำเภอที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน 5 อำเภอ มีโรงเรียน

11 แห่ง ดังนี้

อำเภอพาน เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนพานพิทยาคม
2. โรงเรียนพานพิเศพิทยา
3. โรงเรียนดอยงามวิทยาคม
4. โรงเรียนแม่ฮ้อวิทยาคม
5. โรงเรียนนครวิทยาคม

อำเภอแม่ลาว เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม

อำเภอแม่สรวย เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนแม่สรวยวิทยาคม
2. โรงเรียนวาวีวิทยาคม

อำเภอป่าแดด เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนป่าแดดวิทยาคม

อำเภอเวียงป่าเป้า เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยาคม
2. โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม

3.3 สหวิทยาเขตสุถลันไทย

สหวิทยาเขตสุถลันไทย มีอำเภอที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน 5 อำเภอ มีโรงเรียน

8 แห่ง ดังนี้

อำเภอแม่จัน เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนแม่จันวิทยาคม
2. โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม

อำเภอแม่สาย เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
2. โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม

อำเภอแม่ฟ้าหลวง เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม

อำเภอเชียงแสน เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม
2. โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม

อำเภอดอยหลวง เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนดอยหลวง รัชมิ่งคลาภิเษก

3.4 สหวิทยาเขตอิงโขง

สหวิทยาเขตอิงโขง มีอำเภอที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน 5 อำเภอ มีโรงเรียน 11 แห่ง

ดังนี้

อำเภอเทิง เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเทิงวิทยาคม
2. โรงเรียนปล้องวิทยาคม

อำเภอเชียงทอง เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเชียงทองวิทยาคม
2. โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก
3. โรงเรียนบุญเรืองวิทยาคม

อำเภอเวียงแก่น เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม

อำเภอพญาเม็งราย เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนพญาเม็งราย

2. โรงเรียนแม่ตำตาดควันวิทยาคม

3. โรงเรียนไผ่ยาวิทยาคม

อำเภอขุนตาล เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม

2. โรงเรียนยางฮอมวิทยาคม

วิสัยทัศน์

“องค์กรแห่งความสุข ทันสมัย บริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม
สู่คุณภาพที่เป็นเลิศ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล”

เอกลักษณ์

“องค์กรทันสมัย ใส่ใจบริการ ประสานความร่วมมือ ยึดถือหลักธรรมาภิบาล ทำงานเป็นทีม”

พันธกิจ

พันธกิจสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. จัดการศึกษาให้ผู้เรียน ได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อ
รองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)
3. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะ
ในศตวรรษที่ 21
4. ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นเลิศ
ทางวิชาการ และเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน
5. ส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับโอกาส ความเสมอภาคและ
ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสู่ความ
เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยน้อมนำ
ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
8. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital
Technology) และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ของการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น
2. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีความสามารถในการแข่งขัน
3. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ
4. ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับโอกาส ความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและมีคุณภาพ
5. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพมีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์

กลยุทธ์การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตามแผนพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566–2570 ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัย ทุกรูปแบบ

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมผู้บริหาร และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการมีส่วนร่วม

อำนาจหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 ข้อ 5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจ

หน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1. เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน
 - 1.1 อัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ
 - 1.1.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ผู้เรียนที่เป็นผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษา และการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมตามความจำเป็น

1.3 เด็กออกกลางคัน เด็กตกหล่น กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

1.4 พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการศึกษาจนจบการศึกษา อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อ ที่ตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง

2.3 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ สู่วิทยฐานะ

2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น

2.5 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการช่วยเหลือนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนในสังกัดออกกลางคัน

2.6 ส่งเสริมผู้เรียนที่เป็นผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษา และการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมตามความจำเป็น

3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

3.1 กลุ่ม/หน่วย บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน และครู สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนา และบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงาน (ITA ออนไลน์) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อยู่ในระดับดี-ดีมาก

3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีผลการประเมินตัวชี้วัดตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา PMQA อยู่ในระดับดีมาก-ดีเยี่ยม

3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีผลการประเมินตามคำรับรองปฏิบัติราชการ (KRS) อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

3.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีผลการประเมินตามแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ARS) อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

4. ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุก

4.1 ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในทุกรูปแบบ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

4.2 โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีความปลอดภัย มีความอบอุ่น และมีความสุข เอื้อต่อการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายเพื่อประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีดังนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strength)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย และสถานศึกษา มีนโยบาย/แผนงาน และกลยุทธ์ สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะด้านการเรียนรู้ ด้านจิตวิทยา ด้านการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะในการวัดและประเมินผล
4. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย และสถานศึกษา มีภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่เข้มแข็ง สามารถส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีการนิเทศ กำกับ ติดตามช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม
7. สถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน (Weakness)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายและสถานศึกษายังไม่ปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน โดยการให้บริการแบบดิจิทัลเท่าที่ควร
2. ผู้เรียนยังขาดสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง ด้านนวัตกรรมและด้านภาษาต่างประเทศ
3. ผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อความบันเทิงและการสื่อสารมากกว่าการเรียนรู้

4. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาบางส่วน ขาดทักษะด้านดิจิทัล และการสอนผ่านระบบออนไลน์การใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Big Data) ของ สพม. เชียงรายและสถานศึกษา ยังไม่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันส่งผลต่อการวางแผนและการบริหารจัดการศึกษา

โอกาส (Opportunities)

1. ส่วนราชการ องค์กร ชุมชน ภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย และสถานศึกษาในระดับพื้นที่

2. มีแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

3. มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ดึงดูดที่เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นเป็นแบบอย่างได้

4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงส่งผลต่อการสื่อสารและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและรวดเร็ว

5. นโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

6. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เน้นการเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพและการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. นโยบายรัฐบาลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดนวัตกรรม และแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

อุปสรรค (Threats)

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ

2. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ทำให้ขาดรายได้ ส่งผลให้เด็กนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา

3. ผู้บริหารระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้นโยบายเปลี่ยนแปลงตามผู้บริหารขาดการต่อเนื่องในการดำเนินงาน

4. นโยบายที่กำหนดโดยส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. การจัดสรรงบประมาณ งบลงทุน และงบดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนางานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

6. ขาดการส่งเสริมการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนักวิชาการเชิงชีววิถี

ความหมายของชีววิถี

ชีววิถีมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของเราในหลาย ๆ ด้าน ช่วยให้เรามีสุขภาพที่ดี รักษาสิ่งแวดล้อม สร้างชุมชนเข้มแข็ง สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมาย เกี่ยวกับชีววิถีไว้ดังนี้

Cocks (2006) กล่าวว่า ชีววิถี หมายถึง ความเชื่อมโยงระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายของมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องยอมรับอย่างชัดเจนถึงบทบาทของความหลากหลายของมนุษย์ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งวัตถุดิบที่อาศัยกระบวนการวิวัฒนาการ

Folke (2006) กล่าวว่า ชีววิถี มุ่งเน้นความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างคนกับธรรมชาติและ “มนุษย์ในธรรมชาติ (Humans-in-Nature)” ถือว่ามนุษย์เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ ในการปกป้องและเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ประสบความสำเร็จ

Swiderska (2006) กล่าวว่า ชีววิถี หมายถึง ความรู้ นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งวิถีปฏิบัตินี้ถูกนำมารวมและเชื่อมโยงกับทรัพยากรที่มีอยู่เดิม พื้นที่ของชุมชน เศรษฐกิจชุมชน ความหลากหลายทางยีน ความหลากหลายของสปีชีส์และระบบนิเวศวัฒนธรรมและคุณค่าทางจิตวิญญาณ รวมถึงกฎหมาย จารีตประเพณี ที่ได้รับการบ่มเพาะด้วยบริบทนิเวศวิทยาเชิงสังคม (Socioecological Context) ของชุมชนต่าง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2550) ชีววิถี ก็คือชีวิตชีวิตทุกชีวิตกับธรรมชาติต้องเกื้อกูลกันอยู่แล้วจุดมุ่งเน้นของชีววิถีต้องการให้การใช้ชีวภาพอยู่ในวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตโดยใช้ธรรมชาติจึงใช้ชื่อว่า “ชีววิถี”

จันทนา จิตวิริยานันท์ (2561) กล่าวว่า ชีววิถี หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยเน้นการพึ่งพาธรรมชาติ ไม่ใช่สารพิษ สารเคมี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

วรรณภา คุ้ยแคะ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) กล่าวว่า ชีววิถี หมายถึง การเชื่อมโยงหลักการต่าง ๆ ทางชีววิทยาที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เช่น จุลินทรีย์ พืช สัตว์ เข้ามาประยุกต์ ปรับปรุงด้วยกระบวนการชีวภาพ (Bioprocessing) ไม่เกี่ยวข้องกับสารพิษ สารเคมี เกิดบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ตามต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร อาหาร การแพทย์และเภสัชกรรม พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี

เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์เพื่ออาหารโภชนาการสูง ผลิตด้วยอายุที่ยัง การลุกลามของเชื้อโรคและรักษาโรค ผลผลิตที่ได้รับมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) กล่าวว่า ชีววิถี หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลกัน ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ธรรมชาติ วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นหลอมรวมกันของประเพณีโบราณและพัฒนาการใหม่ ๆ ภายในสังคมเป็นพลวัตและมีเอกลักษณ์ออกมาในรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ชีววิถี หมายถึง การศึกษาวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นไปที่การอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและวัฒนธรรมและคำนึงถึงความยั่งยืนและสมดุลของระบบนิเวศ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความหมายของนวัตกรรมเชิงชีววิถี

นวัตกรรมเชิงชีววิถีมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ลดการพึ่งพาทรัพยากรที่ไม่สามารถฟื้นฟูได้ ใช้วัสดุชีวภาพแทนวัสดุจากฟอสซิลสามารถลดการปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สร้างโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ๆ สร้างงานและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ส่งเสริมในชุมชนท้องถิ่นให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองมากขึ้น

Swiderska (2013a) สรุปว่า นวัตกรรมชีววิถีมีรากฐานมาจากมรดกทางชีวภาพของชาวบ้านหรือชุมชน แต่ยังสามารถรวมองค์ประกอบภายนอกเข้าด้วยกันได้ ด้วยการบูรณาการภูมิปัญญาพื้นบ้าน ความเชื่อ และบรรทัดฐานดั้งเดิมในชีวิตประจำวัน นวัตกรรมจึงสามารถมีพลังในสืบทอดได้ เปิดกว้าง ปรับเปลี่ยนได้และมีความอ่อนไหวทางเพศเพราะเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดสร้างสรรค์และธรรมชาติของชาวบ้าน

Swiderska (2013b) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมเชิงชีววิถี เป็นนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มผลผลิตและการฟื้นฟูของเกษตรกรรายย่อยเมื่อต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศและมีเป้าหมายที่จะกำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลก ด้วยเหตุนี้นวัตกรรมเชิงชีววิถีช่วยเป็นการเสริมสร้างการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิต

Smallholder Innovation for Resilience (2015) กล่าวว่า นวัตกรรมชีววิถีและปัจจัยสนับสนุน คือ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ได้แก่ การพัฒนาระบบการปลูกการบูรนอกป่าและการพัฒนา

พันธุ์ท้องถิ่นที่ต้านทานแมลงและโรค นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวด้วยการถอนข้าวโพด ให้เร็วขึ้นเพื่อรับมือกับฝนที่ตกไม่สม่ำเสมอโดยไม่ลดผลผลิต การพัฒนาพันธุ์ถั่วดำท้องถิ่นใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต การเปลี่ยนพันธุ์ฟักทองเก่าเป็นพันธุ์ใหม่จากเนปาลที่มีผลผลิตสูง การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการผลิตมันฝรั่งหลังจากเสียพื้นที่นาไปจากดินถล่ม การนำหญ้าธากมาใช้ในการฟื้นฟูดินที่เสียหายจากดินถล่ม การฟื้นฟูการปลูกมัสตาร์ดแบบดั้งเดิมและการรักษาพันธุ์พืชและพันธุ์พื้นเมืองแบบดั้งเดิมโดยการเปลี่ยนแปลงเวลาปลูก ในหมู่บ้านกำลังพยายามจดทะเบียนพันธุ์ถั่วดำใหม่เป็นพันธุ์พืชของเกษตรกร เพื่อปกป้องสิทธิของตนภายใต้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและสิทธิของเกษตรกร (PPVFR) ซึ่งคุ้มครองทั้งสิทธิของเกษตรกรและผู้เพาะพันธุ์ พันธุ์ถั่วดำใหม่นี้พัฒนาขึ้นโดยเกษตรกรพื้นเมืองเองจากพันธุ์แดงและพันธุ์ขาว พันธุ์ใหม่นี้สามารถปรับตัวได้ในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศและชุมชนกำลังดำเนินการจัดตั้งสวนถั่ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นทรัพย์สินทางปัญญา เกษตรกรภูเขาสามารถรักษาพืชพันธุ์ดั้งเดิมและพันธุ์พื้นเมืองไว้ได้ผ่านนวัตกรรมชีวิตวิถีโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแบ่งปันอาหาร การแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ ประเพณี วัฒนธรรม และพิธีกรรมเพื่อขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และบรรพบุรุษ ค่านิยมเรื่องการตอบแทน ความสามัคคี ความสมดุลและความร่วมมือกันสนับสนุนนวัตกรรมทางวัฒนธรรมและชีวิตวิถี มีดังนี้

1. การแลกเปลี่ยน ส่งเสริมการแบ่งปันเมล็ดพันธุ์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความอยากรู้อยากเห็นในการสำรวจพืชผลและพันธุ์ใหม่ ๆ นั้นฝังอยู่ในประเพณี
2. ความสามัคคี องค์กรชุมชนดั้งเดิม รวมถึงความสามัคคีและทำให้ความสัมพันธ์ของชุมชนและการดำเนินการร่วมกันดีขึ้น พวกเขาเชื่อในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ทะเลสาบและภูเขา และใช้ดอกไม้ที่แตกต่างกันสำหรับพิธีกรรมในเวลาที่แตกต่างกัน
3. สมดุล หมายถึงความเคารพต่อธรรมชาติ พวกเขาไม่ล่าสัตว์เมื่อสัตว์และปลาอยู่ระหว่างการผสมพันธุ์ และพวกเขาต้องการมีความหลากหลายและมรดกทางชีววัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งส่งเสริมนวัตกรรม
4. ความร่วมมือ พิธีกรรมและความเชื่อผูกพันพวกเขาและเปิดทางสู่การดำเนินการร่วมกันเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ พวกเขาแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ภายในและระหว่างชุมชน

เนื่องจากคนพื้นเมืองมีความเคารพต่อธรรมชาติ พวกเขามักจะเน้นการอนุรักษ์ โดยคิดค้นแนวทางเพื่อการอนุรักษ์มากกว่าเพื่อการบริโภค และนิยมปลูกพืชพันธุ์ดั้งเดิมไว้ในบริเวณบ้าน ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพและส่งเสริมนวัตกรรม

Swiderska (2016) กล่าวว่า นวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี คือ การปรับปรุงความยืดหยุ่นและผลผลิตของเกษตรกรในชุมชนทั้ง 64 แห่ง มีการเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์จากพืชที่มีลักษณะที่ต้องการ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการจัดหา เก็บรักษา คัดเลือก

และอนุรักษ์เมล็ดพันธุ์ โดยเฉพาะพันธุ์พื้นเมือง เพื่อปรับปรุงคุณภาพเมล็ดพันธุ์สำหรับความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน เกษตรกรบางคน (เช่น ผู้สูงอายุและผู้หญิง) ยังเป็นผู้เพาะพันธุ์พืชอีกด้วยในสวนมันฝรั่งประเทศเปรู ผลผลิตมันฝรั่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยระหว่างปี 2002 ถึง 2012 แม้จะมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง เนื่องจากกลยุทธ์การกระจายความหลากหลายของพันธุ์แบบดั้งเดิม เกษตรกรจึงเลือกพันธุ์ที่ทนต่ออุณหภูมิสูง แมลงศัตรูพืช และน้ำค้างแข็งที่ไม่คาดคิดจากแหล่งยีนของมันฝรั่งพื้นเมืองประมาณ 650 พันธุ์ (หรือ 1,350 พันธุ์ตามการจำแนกประเภทของท้องถิ่น) ธนาคารยีนชุมชน ซึ่งรวมถึงป่าของพืชชนิดต่าง ๆ ในการพัฒนาลักษณะที่ยืดหยุ่นในเทือกเขาหิมาลัยตะวันออก ประเทศอินเดีย เกษตรกรเผ่าเลปชาและลิมบู ได้ปรับปรุงพันธุ์การบูรจากพื้นที่ภูฏานให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นผ่านการคัดเลือกอย่างค่อยเป็นค่อยไป สร้างพันธุ์ที่มีผลผลิตสูงขึ้นและต้องการปุ๋ยน้อยลงมาก น้ำและร่มเงา พวกเขายังพัฒนาพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูงกว่า ถั่วดำข้าว ซึ่งเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญที่สุดของท้องถิ่น ในเทือกเขาหิมาลัยตอนกลาง เกษตรกรได้เพาะพันธุ์หัวไชเท้าพันธุ์ใหม่ ซึ่งเพิ่มผลผลิตได้เกือบ 25 เปอร์เซ็นต์ และเพิ่มความยืดหยุ่นในมณฑลกว้างซีและยูนนานทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ชุมชนได้อนุรักษ์และพัฒนาข้าวโพด ข้าว และข้าวสาลีพันธุ์พื้นเมืองที่ทนแล้ง รวมถึงพัฒนาข้าวโพดที่ทนแล้งผ่านกระบวนการปรับปรุงพันธุ์แบบมีส่วนร่วม (PPB) พันธุ์ข้าวสาลีพื้นเมืองทำสายพันธุ์รอดชีวิตจากภัยแล้งในฤดูใบไม้ผลิปี 2010–2014 ในหมู่บ้านหินทางตอนเหนือของยูนนาน ซึ่งเป็นเมืองหลวงโบราณของชนเผ่า纳西 เป็นศูนย์กลางความหลากหลายของข้าวโพด ถั่วเหลือง บัควีท และข้าวบาร์เลย์ดิบ พันธุ์ถั่วเหลืองพื้นเมืองและญาติป่าเป็นปราการสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมถั่วเหลืองของจีน ชาวนาชายฝั่งเคนยา ค้นพบว่าการปลูกยอดมันสำปะหลังที่ตัดแต่งช่วยเพิ่มผลผลิตได้ 4–5 เท่า และลดระยะเวลาการเจริญเติบโตลง 6 เดือน ชาวนาหันมาปลูกมันสำปะหลังแทนข้าวโพดมากขึ้นเพื่อรับมือกับภัยแล้ง

Association ANDES (2016) กล่าวว่า นวัตกรรมเชิงชีวิตวิธมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเกษตรกรพื้นเมืองในไร่มันฝรั่ง โดยนวัตกรรมดังกล่าวใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปรับปรุงความมั่นคงด้านอาหารและสภาพความเป็นอยู่ของชายและหญิงในชนบท “นวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี” คือ การส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) อธิปไตยทางอาหาร (Food Sovereignty) และความเป็นอยู่อย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods) และการอนุรักษ์มรดกทางชีวิตวิถีของชนพื้นเมือง นวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีเกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันระหว่างองค์ประกอบของมรดกทางชีวิตวิถี (ภูมิปัญญาชาวบ้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิประเทศ คุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และจารีตประเพณี) หรืออาจเกิดจากความสัมพันธ์กันระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับวิทยาศาสตร์

Swiderska (2018) กล่าวว่า นวัตกรรมชีวิตวิถี คือ การนำความรู้แบบดั้งเดิมที่สั่งสมมาจากรบพรบุรุษมาผสมผสานกับเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิต

อาหารได้อย่างเพียงพอ มีคุณภาพ และยั่งยืน แม้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง และยังช่วยรักษาพันธุ์พืชและสัตว์พื้นเมืองให้คงอยู่ด้วย อีกทั้งยังได้ระบุว่า นวัตกรรมเชิงชีววิถี (Biocultural Innovation) เป็นกุญแจสู่ความมั่นคงด้านอาหารของโลก (Global Food security) ช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร ความแข็งแกร่ง การดำรงชีวิต และความหลากหลายทางชีวภาพให้ดีขึ้น นวัตกรรมกรรมเชิงชีววิถี ในเชิงการเกษตรกรรม การผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านและวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการดำรงชีวิต รวมทั้งการรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ศิริปัญญกรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) สรุปว่า นวัตกรรมชีววิถี หมายถึง นวัตกรรมที่เกิดจากการรวบรวมองค์ความรู้ ทักษะ ทรัพยากร ค่านิยม วัฒนธรรม แนวปฏิบัติของชนพื้นเมืองท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการกับวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการอนุรักษ์และเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2564) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ นวัตกรรมเชิงชีววิถี ไว้ดังนี้

1. นวัตกรรม (Innovation) การนำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นแนวความคิด หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือเป็นการดัดแปลงหรือพัฒนาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม และทันสมัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังสามารถประหยัดทั้งแรงงานและเวลาได้อีกด้วย ผ่านการเรียนรู้ Alternative maker (Creativity lab) , IOT, ตาชั้นเสียดายแดด และ Coding เป็นต้น

2. ชีววิถี (Bio-Culture) คือ การศึกษาถึงความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น การพัฒนาด้านอารยเกษตรกรรมเพื่อพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง สอดคล้องกับภูมิสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยนำเอาความรู้วิชาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ในชุมชน เช่น ด้านการเกษตร (ปลูกพืช 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ใช้หลักกลสิกรรมธรรมชาติมาปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ) ด้านอาหาร (การประกอบอาหารพื้นบ้านและอาหารทั่วไป ขนมต่าง ๆ) ด้านสิ่งแวดล้อม (ระบบนิเวศ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม) ด้านทางการแพทย์ (สมุนไพรไทย และการดูแลสุขภาพ) เป็นต้น

สามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมเชิงชีววิถี หมายถึง การนำภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยี และทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาสินค้า บริการ กระบวนการ หรือแนวทางใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความเป็นมาและความหมายของนวัตกรรมเชิงชีวิต

ในอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของประเทศไทยต้องประสบกับสภาพปัญหาหลายประการ อันจะเห็นได้จากผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนในมิติต่าง ๆ โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งพบปัญหาสำคัญสามประการ คือ 1) ยังไม่มีการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในด้านหลักสูตร สื่อการสอน การทดสอบและการประเมินผล การบริหารบุคลากรครู การเงินและการบริหารจัดการ 2) ยังขาดกลไกและกระบวนการนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) และ 3) นวัตกรรมการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่ดีเกิดขึ้นเฉพาะโรงเรียนบางแห่ง ไม่ได้ขยายผลทั้งระบบการศึกษา จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้นำมาสู่การเสนอและการตราพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญเป็นการจัดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ในการ 1) คิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้งนี้ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาดังกล่าวมีลักษณะเป็นพื้นที่ทดลอง (Sandbox) ในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งหากการจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีก็จะขยายผลไปสู่สถานศึกษาแห่งอื่นต่อไป กลไกของกฎหมายฉบับนี้จึงเป็นมิติใหม่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยที่บุคคลในวงการศึกษาควรที่จะได้รับทราบและทำความเข้าใจ (กองกฎหมายและการศึกษาวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดซึ่งจะสามารถกระจายความเท่าเทียมไปสู่พื้นที่แต่ละจังหวัดโดยพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) เป็นพื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและกลไกการหนุนเสริมแก่สถานศึกษาในพื้นที่อย่างเหมาะสม ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพื้นที่ (สุริยา ช้องเสนาะ, 2566)

จากการศึกษาโรงเรียนวัดตาขัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง

เขต 1 หนึ่งในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าคณะผู้บริหารและคณะครูได้มีการพัฒนาและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ ให้ความสำคัญสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งก็ถือว่าเป็นความร่วมมือและภารกิจของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการ หน่วยงานทางด้านการศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนสถานศึกษาที่กำลังมองหาวิธีการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก จากการที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) คือ คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้อง ดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรมยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข นอกจากนี้โรงเรียนก็ได้หันกลับมามองในตัวตนของพื้นที่ ก็คือ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวระยอง ผ่านกรอบหลักสูตรท้องถิ่น Rayong MARCO การออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนวัดตาขัน ได้เริ่มต้นจากการวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาจากฐาน 3 ส่วน ประกอบด้วย วิเคราะห์ทุนสถานศึกษา เพื่อให้เห็นปัจจัยภายในของโรงเรียนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน วิเคราะห์ทุนชุมชน เพื่อให้เห็นปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค และภาพอนาคตที่คาดการณ์ว่านักเรียนจะเติบโตไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ดังนั้นโรงเรียนวัดตาขันจึงกำหนดเป็น School Concept ของโรงเรียน คือ TK Bio-Culture & Innovation school: นวัตกรรมเชิงชีววิถี ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็น Smart kids ให้รักและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ดูแลตนเอง สังคมและโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2564)

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี กล่าวว่า นวัตกรรมเชิงชีววิถี หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม จากการรวบรวมองค์ความรู้ ทรัพยากร ค่านิยม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการกับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ในการอนุรักษ์และเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อส่งเสริมคุณภาพที่ดีและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และได้สังเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี โดยนำแนวคิดที่มีความสอดคล้องกันมาจัดกลุ่ม สามารถสรุปสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี ออกเป็น 7 สมรรถนะ ได้ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
2. ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว (Ability to Create Green Innovation)
3. ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนิเวศ (Eco-Technology Knowledge)

4. ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Ability to Conserve Biodiversity)
5. ความสามารถในการปรับตัว (Ability to Adapt)
6. ความสามารถในการลดความเสี่ยง (Ability to Reduce the Risk)
7. การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Integrating scientific and Indigenous Knowledge)

ณภาพร จันทรดวง และมัทนา วังนอมศักดิ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม กล่าวว่า ตามนโยบาย Thailand 4.0 โดยมีกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ของประชาคมโลก (sustainable development goals: SDGs) องค์กรต่าง ๆ จึงได้มีการปรับตัวไปสู่การสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ เช่นเดียวกับสถานศึกษาที่ผู้บริหาร จะต้องสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้มีความสามารถและเข้าใจในนวัตกรรม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องพัฒนาเชิงนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการสร้างพัฒนาหรือนำนวัตกรรมมาใช้ในการศึกษาก็คือนำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้นวัตกรรมในการนำองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับตัวและพัฒนาวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็น สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การอำนวยการ 3) การประสานงาน 4) การรายงานและการประเมินผลงาน เพื่อให้เป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมที่มุ่งสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความกล้าคิด กล้าลงมือปฏิบัติ มีการสนับสนุนความรู้ในการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาและสร้างพื้นฐานในการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมให้กับบุคลากรจากการจัดการความรู้ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถสู่การเป็นนวัตกรรมที่ดีตั้งนั้นความท้าทายในการพัฒนาประเทศส่วนหนึ่ง คือ การยกระดับขีดความสามารถทางนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมให้พร้อมต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงชีววิถีและนวัตกรรมเชิงชีววิถี ซึ่งเป็น School Concept ของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นวัตกรรมเชิงชีววิถี (Biocultural Innovator) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และนำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่นทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ความหมายของสมรรถนะ

Oxford learner's dictionaries (Oxford University, 2021) ให้ความหมายว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ (ability) ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ออกมาได้ดี ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

American heritage dictionary of the English language (2020) ให้ความหมายว่า สมรรถนะ หมายถึงความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ดีหรือมีประสิทธิภาพ และยังรวมไปถึงชุดของทักษะหรือความสามารถหลาย ๆ อย่าง

McClelland (1973) ได้นิยามว่า “สมรรถนะ” หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้คน ๆ นั้นสร้างผลงานหรือผลการปฏิบัติงานที่ดีได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในงาน โดย “สมรรถนะ” เกิดขึ้นจากการรวมกันของ “ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือแรงจูงใจ”

O'Hagan et al. (2007) นิยามว่า สมรรถนะ หมายถึงความรู้ ทักษะ และค่านิยมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดและสามารถฝึกอบรมและพัฒนาได้ง่ายกว่าการสร้างค่านิยม อย่างไรก็ตามแม้ว่าค่านิยมหรือทัศนคติที่จะทำการปลูกฝังหรือสร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรมความรู้และทักษะ แต่ทั้งหมดก็เป็นพื้นฐานของการเพิ่มพูนและพัฒนาสมรรถนะ

กรีน (Green) อธิบายถึงสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกมาถึงลักษณะนิสัยในการทำงานและ ทักษะการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

Dubois & Rothwell (n.d.) ได้เสนอไว้ว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่ ทุกคนมีและใช้ได้ อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและ การกระทำ

Shermon (n.d.) กล่าวว่า สมรรถนะคือความสามารถและคุณสมบัติของแต่ละบุคคล ที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถทำงานในขอบเขตงานที่ตนรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Hellriegel, Jackson & Slocum (n.d.) ให้ความหมาย สมรรถนะว่าเป็นองค์ประกอบของ ความรู้ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะที่ช่วย ส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาถึงคำว่าสมรรถนะในบริบทของภาษาไทย คำว่า “สมรรถนะ” ถูกนำไปใช้และ ให้ความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2551) ให้ความหมายของ สมรรถนะว่า หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ ไว้ว่า สมรรถนะ (เป็นคำนาม) หมายถึง ความสามารถ (ใช้แก่เครื่องยนต์) เช่น รถยนต์แบบนี้มีสมรรถนะดีเยี่ยมเหมาะสำหรับการขับในระยะไกล

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561) สมรรถนะ (competency) หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมและการกระทำในการปฏิบัติและปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย

พิชามญชุ์ ลาวชัย (2562) สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะของแต่ละคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถและทัศนคติความเชื่อและ อุปนิสัยของแต่ละบุคคลมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากแรงผลักดัน อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมที่แตกต่างกันออกไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถหรือศักยภาพที่บุคคลหรือองค์กรมีในการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสมรรถนะอาจประกอบด้วยทักษะ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการทำงานในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในแต่ละบริบท

ความหมายของสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร

สุวิชาภรณ์ ชนิลกุล (2564) ได้สร้างนวัตกรรม ชื่อว่า แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี “Culture and Innovation School” กล่าวว่า ทางโรงเรียนบ้านยะพอ จังหวัดตาก ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปรับตัวของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาทักษะการค้นคว้า แสวงหาความรู้จัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้นักเรียนทำได้คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดึงเอาเอกลักษณ์วัฒนธรรม วิถีที่ดีงามของชน เผ่าปกากะญอ มาสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ผสมผสานกับกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ในรายวิชาชุมนุมและวิชาผู้ประกอบการ ซึ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าด้วยความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม ใช้แนวทาง "เศรษฐกิจ สร้างสรรค์" หรือเศรษฐกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานขององค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญาและการ ศึกษาวิจัย ซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาธุรกิจที่เป็นทั้งสินค้าและบริการรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจหรือคุณค่าทางสังคมได้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาชุมชน ที่เน้นอัตลักษณ์ วิถีชีวิตให้มีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งภายใต้บริบทที่เปลี่ยนไป

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียน ตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี โดยได้นำแนวคิดที่มีความสอดคล้องกันมาจัดกลุ่ม ซึ่งสรุปสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี ออกเป็น 7 สมรรถนะ ได้ดังนี้ 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว 3) ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนิเวศ 4) ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ 5) ความสามารถในการปรับตัว 6) ความสามารถในการลดความเสี่ยง 7) การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้นิยามศัพท์เฉพาะคำว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี หมายถึง ความสามารถเชิงพฤติกรรมของผู้เรียน ที่ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ เพื่อพัฒนานวัตกรรมเชิงชีววิถี

ศิริพร เครือทอง (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรม สรุปผลการวิจัยว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นเชิงรุกในการดำเนินงานที่จะนำพาโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจในการ บริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมเพื่อให้นักเรียนคุณลักษณะของนวัตกรรม ผลการสังเคราะห์ คุณลักษณะนวัตกรรมของนักการศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและได้เป็นกรอบแนวคิดคุณลักษณะของนวัตกรรม ได้เป็น 5 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่าย (Networking) 2) การทดลอง (Experiment) 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Thinking) 4) ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership Skills) และ 5) ทักษะ การสังเกต (Observing Skills) ซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาแนวคิดการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้าง นวัตกรรม ได้เป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การพัฒนานวัตกรรม สื่อ และแหล่งเรียนรู้และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อันจะเป็นกรอบเพื่อการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นผู้ที่ได้นำเอาความรู้ ความคิด วิธีการ หรือสิ่งใหม่ ๆ มาใช้มา ปรับปรุง เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยการนำความคิดหรือพฤติกรรมมาใช้ที่เป็นสิ่งใหม่กับ ห้องเรียน โดยอาจเป็นหลักสูตรใหม่ รูปแบบการสอนใหม่ สื่อการสอนใหม่หรือเทคโนโลยีการศึกษาใหม่

จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุป แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ได้ข้อสรุปว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหาร (Biocultural Innovator Competencies) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงชีววิถี หรือการนำภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยี และทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาสินค้า บริการ กระบวนการ หรือแนวทางใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาอย่างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร

จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุป แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร พบว่า งานวิจัยของ ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิต โดยนำแนวคิดที่มีความสอดคล้องกันมาจัดกลุ่ม สามารถสรุปสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิต ออกเป็น 7 สมรรถนะ ได้ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
2. ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว (Ability to Create Green Innovation)
3. ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนิเวศ (Eco-Technology Knowledge)
4. ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Ability to Conserve Biodiversity)
5. ความสามารถในการปรับตัว (Ability to Adapt)
6. ความสามารถในการลดความเสี่ยง (Ability to Reduce the Risk)
7. การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Integrating scientific and Indigenous Knowledge)

จากแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของ ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียนในครั้งนี้ เพราะว่าผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตจะสามารถนำองค์กรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยการบูรณาการแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงชีวิตเข้ากับการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ หากผู้บริหารมีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตนี้ก็จะส่งผลให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ รวมไปถึงยังส่งผลการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง จากสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตทั้ง 7 ด้าน ผู้วิจัยได้มีการปรับลดสมรรถนะให้เหมาะสมกับผู้บริหารมากยิ่งขึ้น เพื่อสอดคล้องกับสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ทั้ง 5 สมรรถนะและให้สอดคล้องกับความเป็นนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้ สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตจำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์
2. ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

3. ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. ด้านการปรับตัว
5. ด้านการสร้างนวัตกรรม

โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์ตัวแปรเพื่อกำหนดเป็น
นิยามเชิงปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

ด้านความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาตนเอง สังคม
และประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา
แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

Guilford (1959, p. 39) ได้อธิบายไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิด อเนกนัย
คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การ
คิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการคิด และอธิบายเพิ่มเติมว่า ความคิดอเนกนัย ประกอบด้วย
ลักษณะความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิด ละเอียดลออ
ซึ่งตรงกันข้ามกับความคิดเอกนัย หรือความคิดในทิศทางเดียว ซึ่งเป็นลักษณะความที่มุ่งเน้นเพียง
ความคิดเดียวเท่านั้น ในขณะที่ความคิดอเนกนัยมุ่งส่งเสริมให้เกิดความคิดมาก หลากหลาย
ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพราะเชื่อว่าลักษณะความคิดอเนกนัยจะเป็นหนทางให้ค้นพบความคิดที่มี
คุณภาพหรือความคิดสร้างสรรค์

จรัสพร บัวเรือง (2562) สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง กระบวนการคิดที่สามารถ
นำไปสู่ความคิดที่แปลกใหม่หรืออาจจะคิดเพิ่มเติมจากความคิดเดิม และ ก่อให้เกิดผลงานหรือนว
ตกรรมที่ค้นพบขึ้นมาใหม่โดยความคิดอาจเชื่อมโยงจากประสบการณ์ของตนเอง

กนิษฐา พูลลาภ (2563) ได้กำหนดนิยาม ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถ
ทางสมองของนักเรียน ในความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่แปลกใหม่ และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์
ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้ อาจเกิดจากประสบการณ์หรือการค้นหาคำรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง แล้วจึงนำมา
บูรณาการและสร้างเป็นสิ่งที่สามารถทำความเข้าใจได้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิด
ริเริ่ม คือการคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำผู้อื่น ความคิดคล่องแคล่ว คือ การคิดหลากหลายภายในระยะเวลาที่
กำหนด ความคิดยืดหยุ่น คือ การคิดอิสระ โดยเป็นการคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ หรือการตั้งคำถามกับสิ่ง
หนึ่งได้หลากหลาย และความคิดละเอียดลออ คือ การ คิดเป็นขั้นเป็นตอนสามารถอธิบายให้เข้าใจ
และเห็นภาพได้ชัดเจน

ขวัญสกุล อุปพันธ์ (2564) ได้กำหนดคำนิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ ความคิดสร้างสรรค์
ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดแก้ปัญหาด้วยแนวทางใหม่ ๆ การคิดสร้างสรรค์นำไปสู่การ
สร้างสิ่งใหม่ หรือนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหา วิเคราะห์ หรือการสังเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ โดยสิ่งนั้นต้อง

มีประโยชน์มีคุณค่ากับบุคคลหรือส่วนรวม

ปยุตฺตา แจ้งพลอย (2564) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการของสมอง คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุมซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของมนุษย์ที่จะคิดค้นสิ่งแปลกใหม่หรือเกิดจากความคิดผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ

ชัยญ์รัฐกัญญ์ สื่อจันทร์ (2564) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการค้นหาความคิด แบบใหม่ การคิดริเริ่มหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์จากองค์ความรู้สมรรถนะ ประสบการณ์ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างโอกาสและเป็นการเพิ่มประสิทธิผล

ชฎารัตน์ เสงษ์ภูิกุล (2566) สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดเพื่อแก้ปัญหา เป็นการคิดที่แตกต่างจากเดิมนำไปสู่แนวทางหรือวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบเชิงบวก

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) นิยามศัพท์เฉพาะ ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักและเห็นคุณค่าของการคิด สร้างสรรค์ การมีความคิดที่แปลกใหม่ และความสามารถในการคิดหลากหลายแนวทาง จากปัญหาเดียวนำไปสู่การพัฒนา การคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่ มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น มีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร มีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ มีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยรักษาสมดุลของโลก สร้างความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ และเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

ชารุณี อีซอ (2559) กล่าวว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biological Diversity หรือ Biodiversity) มีความหมายกว้างไกลมากกว่าคำว่า สิ่งมีชีวิต (life) แต่พอจะสรุปได้ว่า หมายถึง

คุณสมบัติของสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายในระดับพันธุกรรมหรือยีน (gene) ไปถึงระดับชนิดหรือสปีชีส์ (Species) จนถึงความหลากหลายของกลุ่มสิ่งมีชีวิตเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Community)

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (2561) กล่าวว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึงการมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก โดยถูกแบ่งออกเป็นระบบสำคัญ 3 ประการ คือการมีความหลากหลายของการที่มีชนิด พันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ทั้งนี้ มีข้อสังเกตและพิจารณาเพื่อความเข้าใจจากความหมายข้างต้น กล่าวคือ

1. ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ คือ พืช สัตว์และจุลินทรีย์มากมายหลาย ชนิดรอบตัวเรา
2. ความหลากหลายในพันธุกรรม อาจมองไม่เห็นชัดเจน แต่พิจารณาได้จาก ประชากรของชนิดพันธุ์ใด ๆ แต่ละตัว แต่ละต้น ของพืช สัตว์ จุลินทรีย์ มีความแตกต่างหลากหลายจากวิวัฒนาการให้สามารถปรับตัวกับ สภาพแวดล้อม ความต้านทานต่อโรคใหม่ ๆ ได้ และความอยู่รอดเมื่อมีความเสี่ยงในสถานการณ์ต่าง ๆ
3. ความหลากหลายในระบบนิเวศ หมายถึงความแตกต่างในที่อยู่อาศัยใน สภาพแวดล้อมที่กลุ่มสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมกันเป็นหน่วยหนึ่ง ของระบบ เช่น ป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบชื้น ป่าชายหาด ชายหาด ทะเลสาบ แนวปะการัง ฯลฯ ซึ่งจะทำให้หน้าที่ของระบบนั้น ๆ แตกต่างกันไป หรืออีก นัยหนึ่งให้ “บริการทางสิ่งแวดล้อม” (environmental service) ต่างกัน ด้วย อาทิเช่น ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ส่วนป่าชายหาดทำหน้าที่เก็บตะกอนไม่ให้ไปทับถมจนบริเวณ ปากอ่าวตื้นเขิน ตลอดจนป้องกันกััดเซาะบริเวณชายฝั่งจาก กระแสลม และคลื่นด้วย

ศิริปัญญกรณ์ แสงเจีย (2564) นิยามศัพท์เฉพาะ ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป้องกัน เสริมสร้าง พันธุ์ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่าง สมดุลและยั่งยืน

ชโนภาส ชนลักษณ์ดาว (2567) กล่าวว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตหลากหลายชนิด หลากหลายสายพันธุ์ในระบบ นิเวศซึ่งเป็นแหล่งอาศัยที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน หรือ การมีชนิดพันธุ์ สายพันธุ์ และระบบนิเวศที่ แตกต่างหลากหลายบนโลก ความหลากหลายทางชีวภาพมีความต่าง ดังนี้ 1) ความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) หรือความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างสายพันธุ์เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวเหนียวขาว ข้าวเหนียวดำ 2) ความหลากหลายทางชนิดพันธุ์ (species diversity) หรือความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างชนิดพันธุ์ เช่น ช้าง ม้า แมว จิ้งจก งูเห่า และนกพิราบ เป็นต้น และ 3. ความหลากหลาย ทางระบบนิเวศ (ecological diversity) เป็นความแตกต่าง

หลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งมี สภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันในส่วนต่าง ๆ ของโลก เช่น ระบบนิเวศป่าสนเขตหนาว ระบบ นิเวศทุ่งหญ้า ระบบนิเวศป่าชายเลน ระบบนิเวศแนวปะการัง เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน มีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ มีแนวทางในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีในบริเวณพื้นที่โรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน มีการประเมินและติดตามความสำเร็จของนโยบายและโครงการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในโรงเรียน

ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อปัจเจกบุคคล แต่ยังส่งผลดีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยรวม โดยนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

พ่ongsศรี พัฒนมน (2561) ได้ให้ความหมาย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงแนวทางดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยมีความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งประชาชนต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานชีวิตจิตใจของคนในชุมชนให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และรอบคอบเพื่อสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากภายนอกได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงการที่ประชาชน มีกิจกรรมในการ

พึ่งตนเองที่เน้นการยังชีพในครัวเรือนและชุมชน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันโดยสมาชิกในชุมชนสามารถผลิตอาหารไว้กินในครอบครัวได้อย่างพอเพียงและในส่วนที่เหลือสามารถนำไปขายและกำหนดราคาเองได้

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2561) กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรมาอย่างต่อเนื่องยาวนานนี้ เป็นการชี้แนะแนวทางให้ประชาชน หน่วยงานได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด เนื่องจาก แนวคิดนี้ได้ให้ความสำคัญรวมทั้งเป็นหลักในการ ปรับตัวเมื่อยังที่ประเทศไม่ได้ประสบกับวิกฤติ เศรษฐกิจอันส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกหย่อมหญ้า เมื่อเกิดวิกฤติดังกล่าวขึ้นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เล็งเห็นว่าหลักการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานและให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่องนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งยวด ที่ต่างสอนให้เกิดความเป็นอยู่อย่างพอเพียง การประมาณตน การใช้เหตุผลในการดำรงชีวิตโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น อันเป็นหลักในการ บริหารประเทศอย่างมีคุณค่ายิ่ง จึงได้น้อมนำมา ประยุกต์ปรับใช้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นโดยความร่วมมือและเอาใจใส่ของทุก ภาคส่วน เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนาได้อย่าง ต่อเนื่องต่อไป

วัชรินทร์ ศรีวิรานนท์ (2564) ได้ให้นิยามศัพท์เกี่ยวกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไข ความรู้และเงื่อนไข คุณธรรม เพื่อเป็นแนวทางนำชีวิตสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน โดยมี องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณมีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายตามฐานะ ความเป็นอยู่อย่างประมาณตน รายจ่ายไม่เกินรายรับรู้จักเก็บออม
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล
4. เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความ ระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

5. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

หนึ่งฤดี โกสีย์ (2565) ได้ให้ความหมาย หลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของ ประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

จตุรงค์ อินทรรุ่ง และนภาเดช บุญเชิดชู (2564) ได้ให้ความหมาย การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การประพฤติตน การกระทำตน ในเรื่องการดำรงชีวิตโดยใช้หลัก ความพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้ และคุณธรรมในการวางแผนและการดำเนินการในทุกขั้นตอน รายละเอียดดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ หมายถึง คิด พุด กระทำบนพื้นฐานความเป็นจริง และประมาณตน ให้เกิดความพอดี พอเหมาะกับสภาพของตน พอควรกับภูมิสังคม โดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

2. ด้านความมีเหตุผล หมายถึง กระทำอย่างมีเหตุผล ถูกต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงโดยคำนึงถึง เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอย่างรอบคอบ หรือรู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ

3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง ไม่ประมาท ไม่เสี่ยง มีความรอบคอบ เตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ให้รู้เท่าทันและ เตรียมความพร้อม

4. ด้านเงื่อนไขความรู้ หมายถึง รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการแขนงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านใช้ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และมีความระมัดระวัง ในขั้นปฏิบัติทุกขั้นตอน

5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความพอเพียง ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต โดยจะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานทั้งด้านจิตใจและการกระทำ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระฯ อย่างครบถ้วน มีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา โดยยึดหลักความพอประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ก่อหนี้สินเกินจำเป็น มีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดกับครู นักเรียน และชุมชนรอบสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน

ภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีการสร้างแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการปรับตัว

ความสามารถในการปรับตัวจึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้บุคคลและองค์กรสามารถเติบโตและประสบความสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งยังช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและความสุขในระยะยาว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

วรวิทย์ บุญคง (2562) ได้ให้ความหมาย การปรับตัว คือ ความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหา ความเครียด ความวิตกกังวล หรือภาวะต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญ โดยการแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม นั้น ๆ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับองค์กรหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

Arkof (1968) ได้ให้ความหมายของการปรับตัว คือ การที่บุคคลสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ทำให้บุคคลก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้โดยปราศจากความขัดแย้งทั้งต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ และการที่บุคคลสามารถปรับสภาวะความสัมพันธ์ให้กลมกลืนได้ระหว่างร่างกาย ความต้องการทางอารมณ์กับสังคมนั้น ย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นิรมล สุวรรณโคตร (2553) ได้ให้คำนิยาม การปรับตัว หมายถึง การแสดงออกของนิสิตในการพยายามที่จะปฏิบัติตนเองให้ เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาความสมดุลของชีวิต เป็นผลให้เกิด ความสุขกายสบายใจ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิต

วันยรัตน์ คุณาพันธ์ (2561) ได้ให้ความหมาย การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง ความพยายามในการตอบสนองความต้องการของ บุคคลให้เข้ากับสภาวะที่อยู่ภายนอกและอยู่ภายในตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ของการที่บุคคลพยายามตอบสนองความต้องการที่ตนพอใจ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลสามารถจะได้รับ หรือตอบสนองต่อความต้องการได้สำเร็จถือได้ว่าเป็นการปรับตัวที่เหมาะสม

ณัฐชญา ชูนวน (2564) ได้ให้นิยาม ความสามารถในการปรับตัว คือ

1. ความอดทนต่อแรงกดดัน มีความอดทนต่อแรงกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน
2. การมีความหวังและกำลังใจ การมีหวังและกำลังใจจากทางครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน
3. การต่อสู้เอาชนะอุปสรรค การเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำงาน การเปลี่ยนแปลง

สิรินดา เสนาสนะ และคณะ (2565) ได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว ไว้ดังนี้ การปรับตัวในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวในการ ทำงาน โดยพิจารณาจาก

ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และบุคลิกภาพที่เหมาะสม ที่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังขององค์กร การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการส่วนบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะ ปฏิบัติงานอย่างมีความหวัง และมีความใส่ใจในความสำเร็จของงานและมีโอกาสได้ใช้ความเป็นตัวของ ตัวเองเข้าไปเสริมการทำงาน ต้องการที่จะได้รับความพอเพียง ตามความจำเป็นทางด้านสรีระ การมี ความมั่นคงปลอดภัยและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี การมีความเข้าใจ และรู้จัก ตนเอง ซึ่งเมื่อบุคคลสามารถปรับตัวในการทำงานได้ ก็จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานผู้ที่ สามารถคุ้นเคยกับลักษณะงานจนเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ผู้ที่สามารถปรับตัวในการทำงานได้ ดี มักเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในงานเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่ชี้ได้ว่า ผู้ใดจะสามารถปรับตัวในการทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ผู้ที่ประสบปัญหาด้านการปรับตัว ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่ขาดความพึงพอใจ ในงานที่ทำงานและมักแสดงความคิดเห็นว่างานที่ ทำนั้น ไม่เหมาะสมกับตนเอง ตนเองไม่มี ความสามารถพอที่จะปฏิบัติงานนั้นได้ดีหรือไม่

ศิริปัญญกรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) นิยามศัพท์เฉพาะ ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง การตระหนักและเห็นคุณค่าใน ความสามารถของการปรับตัว ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ความสามารถในการเผชิญกับปัญหาและจัดการปัญหาส่วนตัว สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

จากนิยามและความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิธีการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน มีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากบุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาทักษะการปรับตัวและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ สามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้กับบุคลากรในช่วงที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

ด้านการสร้างนวัตกรรม

ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทั้งยังเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหาและสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย มินักวิชาการ ได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

Collins III & O'Brien (2003 อ้างถึงใน Elliott-Kemp, 1983) ได้ให้ความหมาย การสร้างสรรค์นวัตกรรม คือ เป็นความสามารถ (Ability) หรือพลัง (Power) ในการสร้างสรรค์สิ่ง

เป็น แบบฉบับ (Original) นวัตกรรม (Innovation) การแสดงออก (Self-expression) และการจินตนาการ (Imagination) เป็นกระบวนการคิด เลือก หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ซึ่งอาจจะเป็นแนวคิด วิธีการ หรือสิ่งของ โดย ไม่ติดยึดในกรอบที่มีอยู่บนฐานของข้อมูลหรือแนวคิดเดิม แต่สังเคราะห์สิ่งใหม่ขึ้นมา

รุจิรัตน์ รุจิรกุล (2561) กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรม เกิดจากการสังเกต ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ นวัตกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งประดิษฐ์ ที่ใช้เทคโนโลยีซับซ้อน สามารถคิดพัฒนาต่อขึ้นมาจากสิ่งใกล้ตัว เช่น ปัญหาจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้เกิด นวัตกรรมที่ช่วยรองรับการปรับเปลี่ยนด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ช่องทางออนไลน์ในหลายรูปแบบตั้งแต่การสั่งอาหารให้ไรเดอร์มาส่ง การเรียนและการทำงานจากที่บ้าน การจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์โดยไม่ผ่านพ่อค้า คนกลาง หรือการนำข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเพื่อติดตามข้อมูล (Monitoring) ที่องค์กรสนใจ หรือใช้คาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) กล่าวว่า ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นความสามารถในการใช้ ความรู้ (Knowledge) จินตนาการ (Imagination) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ความร่วมมือ (Collaborative) ทำให้เกิดนวัตกรรมที่อาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียง บางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง หรือในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง

จารุกิตติ์ ชินนระราช (2563) ได้ให้คำนิยาม ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนที่แสดงออกถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการรวบรวมข้อมูลการทำซ้ำ ที่เกิดจากการค้นหาวิธีการหรือแนวทางใหม่ เพื่อมาใช้ในการกระบวนการผลิตหรือจัดทำสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการคิดค้นอย่างสร้างสรรค์ จนได้เป็นชิ้นงานใหม่ที่ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการคิดเชิงนวัตกรรม 2) ความสามารถในการสร้างผลงานนวัตกรรม

ความสามารถในการคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความรู้ ความสามารถด้าน กระบวนการคิด ที่เกิดจากการคิดแก้ไขปัญหาจากการใช้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับแนวคิด สะเต็มศึกษา ผ่านการใช้องค์ความรู้ สะเต็มศึกษา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์

ความสามารถในการสร้างผลงานนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการสร้างผลงาน ผ่านกระบวนการพัฒนาจากการออกแบบที่เกิดจากการใช้ ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้น ผลงานใหม่ขึ้นมา ที่ทันสมัย และมีประโยชน์ ที่ได้จากการ จัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับแนวคิด สะเต็มศึกษา ผ่านการใช้องค์ความรู้ สะเต็มศึกษา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) นิยามศัพท์เฉพาะ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว หมายถึง การตระหนักและเห็นคุณค่าของนวัตกรรมสีเขียว มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือ กระบวนการใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาต่อยอดของเดิมที่มีอยู่ให้มี ประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากนิยามและความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านการสร้างนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของตนเองและทีมบริหารอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียนให้มีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอยู่เสมอ มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรมในโรงเรียน มีวิธีการที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษาอื่น หรือภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในโรงเรียน มีการบูรณาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับกระบวนการเรียนการสอนและบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

ความหมายของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน สถาบันการศึกษา และสังคม เป็นงานที่ทำ ทายและต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ บุคคลที่ทำงานด้านวิชาการจะต้องมีจิต วิญญาณของนักวิจัย มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีนักวิชาการหลาย ท่านได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560) การบริหาร หมายถึง การบริหารเป็นงานของหัวหน้าหรือผู้นำที่ จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่รวมกันและร่วมกันทำงาน เพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จนสำเร็จผลและได้ประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด ประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อานุภาพ กำแหงหาญ (2561) การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ เทคโนโลยี รวมถึงการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรเมศวร์ ชะรอยนุช (2565) การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารวิชาการโรงเรียน มัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบ

ความคิดผู้ประกอบกรของ นักเรียนประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและ พัฒนาระบบการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

วิวัช กุญแก้ว (2565) การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการทางการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

อนันต์ ปิงยศ และไตรรัตน์ สิทธิกุล (2566) การบริหารวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล แก่ผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการในการจัดการกิจกรรมทุก ด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การพัฒนาระบบการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งหมดนี้มุ่งเข้าไปเพื่อการบรรลุถึงจุดหมายของ หลักสูตร ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุศักยภาพสูงสุด และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควร จะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือน ครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งาน วิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและ คุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ หลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่ง อาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น ดังนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้ แสดงทัศนคติถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

อุษา แซ่เตียว (2559) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนของผู้บริหารที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ตามขอบข่ายงาน การบริหารงาน วิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ 17 ข้อ ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือการ ดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศ

การศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชน ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา 17) การพัฒนาและ ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มูนา จารง (2560) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่าง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการ บริหารวิชาการมีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงานให้ ลูกน้องและ เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ยุพา พรหมแย้ม (2562) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานในสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จและ มีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ชินวัตร เจริญนิตย์ (2564) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมากต่อการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาทุกระดับและทุกสถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและ ผู้ปกครองนักเรียนก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรและผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้งาน วิชาการของสถานศึกษามีคุณภาพ นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนอยู่ ตลอดเวลา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจึงต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กลับมามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

สุเมธ งามนก (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการมีหน้าที่ ในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จัดการด้านการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมสนับสนุนการสอน ของครู การเรียนการสอนของนักเรียน การประสานการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ เป็นนักบริหารและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องทันต่อความก้าวหน้าด้านวิทยาการ เทคโนโลยี ต่าง ๆ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำดิจิทัลด้าน การศึกษาในเวลาเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาและการเรียน

การสอน เพื่อให้ครูและผู้เรียนมีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

ธัญญา คุณสุข (2565) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบ หลักสูตร การวัดผลประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การวิจัยงานวัดและ ประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายในและงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมปรับปรุง การเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการ ได้ว่าการบริหารวิชาการเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากร การออกแบบหลักสูตร การประเมินผลการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ

Alqefari (2010) กล่าวถึงขอบข่ายงานบริหารวิชาการว่า เกี่ยวข้องกับการเสาะหาและคัดเลือกนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินที่มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตลอดจนการสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

Cortina (2011) กล่าวว่า งานบริหารวิชาการเป็นภาระงานที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน มีขอบข่ายงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ ยาก ทำหายและสลับซับซ้อน ตลอดจนการพัฒนาทางวิชาชีพครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการตามกฎหมายกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกันคือ

- 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อกเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กล่าวว่า สถานศึกษา มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของ สถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วน ราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละ ส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดขอบข่ายและ ภารกิจของงานบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาน

อื่นที่จัดการศึกษา

อนุวัฒน์ ชัมมะปาละ (2561) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4. การนิเทศภายในโรงเรียน
5. การวัดและการประเมินผลการศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

แววตา ชุ่มอิม (2562) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
5. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
8. ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2563) สังกเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษา

ที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วย

1. งานหลักสูตร
2. งานการจัดการเรียนการสอน
3. งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. งานแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อการสอน
5. งานประกันคุณภาพการศึกษา
6. งานแนะแนว นิเทศการสอน และวิจัยเพื่อพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน
7. งานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

สัญญา แซ่มซ้อย (2563) ได้แบ่งขอบข่ายงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน 17 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร มี 2 แนวทาง คือ
 - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์เป็นฐาน
 - 1.2 การพัฒนาหลักสูตรของนักเรียนเฉพาะบุคคล
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 6 แนวทาง คือ
 - 2.1 การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
 - 2.2 การประยุกต์ใช้แนวคิดการคิดเชิงออกแบบในการออกแบบการเรียนรู้
 - 2.3 การจัดการเรียนรู้เพื่อใช้การประกอบอาชีพ
 - 2.4 การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนำนวัตกรรมไปแก้ปัญหาชุมชนและสังคม
 - 2.5 การจัดการเรียนเชิงรุก
 - 2.6 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระ
3. ด้านการวัดและประเมินผล มี 3 แนวทาง คือ
 - 3.1 การประเมินเพื่อพัฒนา
 - 3.2 การประเมินแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 - 3.3 การประเมินผลสรุป
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ มี 4 แนวทาง คือ
 - 4.1 การจัดแหล่งเรียนรู้โดยใช้แนวคิดพื้นที่นักประดิษฐ์
 - 4.2 การจัดให้มีหน่วยวิจัยภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน
 - 4.3 การออกแบบแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ
 - 4.4 การออกแบบแหล่งเรียนรู้ที่ผสานเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต
5. ด้านการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น มี 2 แนวทาง
 - 5.1 ประสานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ
 - 5.2 ประสานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการต่อยอดทางธุรกิจเกี่ยวข้อง

สุชาติ บรรณกิจ (2563) ได้สรุปกิจกรรมและแบ่งขอบข่ายงานวิชาการของสถานศึกษาจากการสังเคราะห์ได้เป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
6. การนิเทศภายในสถานศึกษา
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

จิตสุภา สง่าแสง และนิพัชชา โรจนรัตน์วาณิชย์ (2565) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารวิชาการ งานวิชาการมีขอบข่ายที่กว้างซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่พัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องให้ความสนใจและสนับสนุนเป็นสิ่งแรก ผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดขอบข่ายการบริหารวิชาการของนักวิชาการแต่ละท่าน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารวิชาการ จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา

ที่	ขอบข่ายการบริหารงาน วิชาการ	นักวิชาการ/หน่วยงานทางการศึกษา									ความถี่
		Alqefari (2010)	Cortina (2011)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552)	อนุวัฒน์ ธัมมะปาละ (2561)	แหวดดา ชุ่มอิม (2562)	ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562)	สุกัญญา แซ่มช้อย (2563)	สุชาดา บรรณกิจ (2563)	จิตสุภา สง่าแสง และนิพัชชา โรจนรัตน์วาณิชย์ (2565)
1	การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
2	การจัดทำระเบียบและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของ สถานศึกษา		✓								1
3	การวางแผนงานด้าน วิชาการ			✓							1

ตาราง 1 (ต่อ)

นักวิชาการ/หน่วยงานทางการศึกษา												
ร.ร.	ขอข่ายการ บริหารงานวิชาการ	Alqefari (2010)	Cortina (2011)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552)	อนุวัฒน์ วัฒนปะลาละ (2561)	แววตา ชุ่มเอิม (2562)	ปริญญกรณั ดึงคุณานันท์ (2562)	สุกัญญา แซ่มซ้อย (2563)	สุชาดา บรรณกิจ (2563)	จิตสุภา สก้างแสง และนัฟซุชา โรจนรัตนวานิชย์ (2565)	ความถี่
4	การจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓			✓		✓	6
5	การแนะแนวการศึกษา			✓	✓			✓				3
6	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้			✓	✓		✓			✓		4
7	การประกันคุณภาพการศึกษา			✓	✓	✓	✓	✓		✓		6
8	การใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	7
9	การวัด ประเมินผล			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
10	การนิเทศการสอน			✓	✓	✓	✓	✓		✓		6
11	การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้			✓	✓	✓	✓			✓		5
12	การสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	✓										1
13	การพัฒนาทางวิชาชีพครู		✓	✓								2
14	การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน		✓	✓	✓							3
15	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น		✓	✓	✓				✓			4
16	การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี							✓				1

การสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารวิชาการของโรงเรียนจากนักวิชาการ และนักการศึกษา ดังตาราง 2 จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของการบริหารวิชาการของโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้ ทำการสังเคราะห์แนวคิดสำคัญในส่วนที่เหมือนกันของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการ พิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งจากนักวิชาการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ในการคัดเลือก องค์ประกอบเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบหลักในการศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่ การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
4. ด้านการวัดและประเมินผล
5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ด้านการนิเทศการสอน
7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ซึ่งในด้านที่ 7 นี้ ในการสังเคราะห์มีจำนวนความถี่ไม่ถึงเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แต่ผู้วิจัย เห็นว่ามีความสำคัญต่อสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงยังคงไว้เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์ตัวแปรเพื่อ กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการ จัดการ เรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีเนื้อหา สาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมือง

1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

Good (1973 อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2554, น. 6) ได้ให้ความหมายคำศัพท์ ไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ว่า หลักสูตรคือกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่าง มี ระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก ต่าง ๆ

Taba (1962 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557, น. 2) ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นแผนสำหรับการเรียนรู้

Trump & Millier (1973 อ้างถึงใน บุญเลี้ยง พุมทอง, 2554, น. 7) กล่าวว่า หลักสูตรคือกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่เด็กนักเรียน หรือระบบโรงเรียน

รัตนะ บัวสนธ์ (2562) สรุปว่า การดำเนินงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและใช้หลักสูตรสำหรับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานมักเป็นหน้าที่ของนักการศึกษา หรือนักวิชาการด้านหลักสูตร แต่การดำเนินงานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน เป็นงานที่มุ่งแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาหนึ่งในชั้นเรียนหนึ่งที่ครูเป็นผู้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง การดำเนินงานวิจัยและพัฒนาทั้งสองประเภทมีขั้นตอนคล้าย ๆ กันแต่มีรายละเอียดการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนต่างกัน

กุลสตรี โชติวิวัฒน์ (2563) สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่น มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ 4) การกำหนดวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ศิวัณณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2565) สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ แผนประสบการณ์หรือแผนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน เพื่อกำหนดการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนนำไปใช้และประเมินผลร่วมกัน

ชนิตาภา พรหมิ (2566) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง แนวทางการรวบรวมประสบการณ์เนื้อหาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นไว้เป็นแบบอย่างที่จะจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการพัฒนา รวมถึงมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการจัดการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน ครูผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่

สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม การจัดทำ และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ มีการดำเนินการประเมินผลการใช้และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่อยู่เสมอ

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนเข็มทิศที่นำทางผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ได้คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาดตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

2.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้

Hough & Duncan (1970, p. 144) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรความรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

กัลญญ เพชรภรณ์ (2553) สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ได้

รังสิยา นรินทร์ และคณะ (2561) สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ คาดหวัง โดยนำเอาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและ สื่อเทคโนโลยี ต่าง ๆ มาเป็นส่วนประกอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สมภพ สมด้ว (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้ การสอนแบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ศุภวรรณ การุญญะวีร์ (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น

รวมทั้งความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในการให้ ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย โดยมี องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 1) หลักสูตรการเรียนการสอน 2) การจัดการเรียนการสอน 3) สื่อการเรียนการสอน 4) การวัดผลและประเมินผล

ปิยะดา เนียมสุวรรณ (2564) สรุปว่า การจัดการ เรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ทางการเรียนได้ จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน อยู่เสมอ มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนอยู่เสมอ

3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีและแนวคิดที่ทันสมัยเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

3.1 ความหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า การสร้างและการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การเลือก คัดสรร ใช้สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 ความหมายของการพัฒนานวัตกรรม

วุฒิพงศ์ จันทรเมืองไทย และคณะ (2564) สรุปว่า นวัตกรรม คือ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยการนำนวัตกรรมยุทธศาสตร์องค์กร (Strategy Innovative) นวัตกรรมทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Innovative) และนวัตกรรมการบริหารจัดการ (Management Innovative) มาขับเคลื่อนองค์กรเพื่อก่อให้เกิดคุณค่า (Value Creation) ประสิทธิภาพขององค์กร และมีประโยชน์ต่อผู้อื่น เศรษฐกิจ และสังคม

นเรศวร เศรษฐสิงห์ และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2565) สรุปว่า การพัฒนานวัตกรรม หมายถึง การกำหนดกรอบแนวคิดหลักการเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่ออาจใช้หลักการหรือ ทฤษฎีเดิมที่มีมาก่อนเป็นฐานกรอบความคิด (Theoretical Framework) โดยอาศัยการศึกษาหา ความรู้จากเอกสาร ตำราหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลหรือความรู้เป็นหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการ โดยมีเป้าหมายเพื่อไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนารูปแบบประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัญหาหรือความต้องการ การออกแบบ สร้าง และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ การนำไปทดลองใช้

ฤทัยชนนี สิทธิชัย (2566) สรุปว่า นวัตกรรมการสอน (Teaching Innovation) หมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนวัตกรรมที่ นำมาใช้อาจมีผู้คิดขึ้นก่อนแล้วหรือคิดขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ซึ่งนวัตกรรม การเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การสอนโดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน โดยใช้กับวิชาสถิติสำหรับนักวิจัย สารสนเทศ ที่ยังไม่มีผู้สอนนำมาใช้สอนในรายวิชานี้มาก่อน

พระมหาวิริวิชญ์ สัตตารัมย์ และคณะ (2566) สรุปว่า การพัฒนานวัตกรรม การศึกษา เป็นวิธีการกำหนดปัญหาและความต้องการในการพัฒนานวัตกรรมนั้นแล้วนำปัญหาหรือ ความต้องการเหล่านั้นมาเป็นเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมซึ่งนวัตกรรมนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่สร้าง ขึ้นมาใหม่เลย หรือเป็นการนำเอาสิ่งที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาต่อเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้ การจัดการศึกษานั้นมีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา โดยการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือดำเนินการในแต่ละขั้นตอน โดยที่เป้าหมายสำคัญคือ การได้นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นต้นแบบสามารถนำไปใช้หรือแก้ไข ปัญหาทางการศึกษาได้จริง

3.3 ความหมายของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กมลพร ภูมิพลับ (2564) ได้สรุปว่า การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา หมายถึง การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาส่วนที่มีปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ จากผลการ ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดผู้รับผิดชอบในการวิเคราะห์และตรวจสอบสาเหตุความผิดพลาดที่ เกิดขึ้นจากการประเมิน เพื่อพัฒนาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดขึ้นอีกในระยะยาวต่อไป โดยผ่าน การประชุมเน้นย้ำนโยบายและแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพที่ดี ขึ้นกว่าเดิม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้

ชฎาพร พลกุล (2565) ได้ให้คำนิยาม การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่โรงเรียนควร ดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของโรงเรียน และควรจัดดำเนินการในส่วน ที่สามารถไปได้จริงอย่างหลากหลาย แนวทาง ก็จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนา

และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งเรียนรู้สามารถ เชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชน พัฒนาความคิด ความเข้าใจ ทักษะ ค่านิยม ทักษะ การแสวงหาความรู้ที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียน

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2565) ได้กล่าวไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ สามารถนำมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และสร้างสรรค์ที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนสนใจ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน ปลูกฝังเจตคติอันพึงประสงค์ในการรักและผูกพันกับท้องถิ่นสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคมได้

ผู้วิจัยจึงสรุปความหมาย ได้ดังนี้ ด้านใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน คือ กระบวนการที่โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ มีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้อง มีการปรับปรุง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และมีการ ดำเนินการติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ชี้้นำการเรียนรู้ การสอน และการพัฒนา ให้บรรลุเป้าหมาย เปรียบเสมือนเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

4.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับ การตัดสินใจ การเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ ความสามารถที่แท้จริง ของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและ การประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้

นวลอนงค์ โพธิ์ช่วย (2561) การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ที่ผู้สอนตีค่าข้อมูลกำหนดตัวเลข ให้แก่นักเรียนตามระดับสติปัญญาความถนัด เพื่อแสดงผลการเรียนรู้

ด้านความรู้คุณภาพและทักษะ กระบวนการ ตามคุณลักษณะที่ต้องการและนำข้อมูลที่ได้จากการวัด มาตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์และ มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ และใช้ในการ เปรียบเทียบความสามารถของ ผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะพิจารณาทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ทั้งนี้ เครื่องมือวัดความสามารถของผู้เรียนจะใช้หลักทาง วิทยาศาสตร์มาช่วยเพื่อให้ ได้ผลความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ส่วนการประเมินผลคือการนำผลที่ได้ 7 การวัดและ ประเมินผลอาชีวศึกษา 3 จากการวัดความสามารถของผู้เรียนมาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินว่าผู้เรียน มีความสามารถแต่ละด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับใด

ชนาธิป พุ้ยแป (2564) กล่าวว่า แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลเพื่อการ ปรับปรุงและพัฒนา (Formative Assessment) มีดังนี้

1. เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนรายมาตรฐานและ ตัวชี้วัดในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน/ปีการศึกษา
2. ครูผู้สอนต้องวางแผนเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น ผ่าน การตรวจ การบ้านหรือแบบฝึกหัด การประเมินภาคปฏิบัติ การสัมภาษณ์ การซักถาม แฟ้มสะสมงาน ไม่มุ่งเน้นการทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว
3. ในหน่วยการเรียนรู้ที่มีการประเมินภาคปฏิบัติควรกำหนดสถานการณ์หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยกำหนดสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายและไม่ เป็นการสร้าง ภาระให้แก่ผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการประเมินอาจตรวจสอบจากคลิปวิดีโอการปฏิบัติงาน หรือ การตรวจสอบจากรูปภาพผลงาน ที่ผู้เรียนส่งมาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ครูผู้สอนอาจมีประสานขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การประเมิน คุณภาพผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยมีการเตรียมเครื่องมือพร้อมคำชี้แจง เกี่ยวกับ การประเมินให้แก่ผู้ปกครองและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Feedback) กลับไปยังครูผู้สอน อย่างต่อเนื่องในแต่ละหน่วยงานเรียนรู้อีกด้วย
5. เป็นการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนเพื่อสรุปความคิดรวบยอดของผู้เรียน หลังจากการเรียนรู้มาตลอดภาคเรียน/ปีการศึกษา ได้แก่ การสอบกลางภาค/ปี และการสอบ ปลายภาค/ปี

6. ครูผู้สอนควรกำหนดกรอบในการวัดและประเมินผล โดยพิจารณาคัดเลือก มาตรฐานและ ตัวชี้วัดสำคัญที่สามารถสะท้อนความคิดรวบยอดของผู้เรียนตลอดปีการศึกษา/ ภาคเรียน

7. การวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการหรือรูปแบบการทดสอบต่าง ๆ ที่เหมาะสม กับจำนวน และลักษณะธรรมชาติของผู้เรียน เช่น การใช้โปรแกรมทดสอบสำเร็จรูปในการทดสอบ แบบ ออนไลน์ที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง หรือการวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบที่ให้ ผู้เรียนท การทดสอบที่บ้านของตนเอง (ไม่เน้นการตอบแบบท่องจำ แต่เป็นการตอบเชิงวิเคราะห์หรือเชื่อมโยง หรือบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ)

8. ครูผู้สอนควรนัดหมายผู้เรียนมาทำการทดสอบ และกำหนดช่วงเวลาในการ ทดสอบกับ ผู้เรียนล่วงหน้า หรือการจัดส่งข้อสอบให้ผู้เรียนทำที่บ้านแล้วจัดส่งกลับคืนครูผู้สอนผ่าน ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เป็นต้น

จันฉนิตา ทับทิม (2565) สรุปว่า จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผล มี 2 ลักษณะ คือ การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน มีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ผลการเรียนรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนใน ระหว่างการเรียนการสอน ค้นหาส่วนที่บกพร่องหรือเป็น ปัญหาเป็นการตรวจสอบความพร้อม เพื่อ ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง และการวัดและประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียน มีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับผลการเรียนรู้เพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน รับรองความรู้ความสามารถของ ผู้เรียน และจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อ นำไปใช้วางแผนบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อรวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลที่ได้ในการสรุปผล การเรียนของผู้เรียนและเป็น ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนหรือผู้เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม รวมทั้งนำ ข้อมูลสารสนเทศไปใช้วางแผน บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุป ได้ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการจัดการวัดและประเมินผลของโรงเรียน โดย เป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่าง เป็นระบบทุกรายวิชา มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิ พสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัยหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้ได้จริง และมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัด และประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของการศึกษาในทุกระดับ การประกันคุณภาพการศึกษาช่วยให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาที่จัดให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบเชิงบวกต่อผู้เรียน สถาบันการศึกษา และสังคม

5.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

ทงง ทองภูเบศร์ และคณะ (2562) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (educational quality assurance) หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้โดยมี การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) การประเมินคุณภาพ (quality assessment) การรับรองวิทยฐานะ (accreditation) การใช้ระบบตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงาน (performance indicators system) การจัดอันดับคุณภาพ (rankings) การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ (TQM) ระบบมาตรฐานคุณภาพ (ISO) การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) การประเมินคุณภาพ (quality assessment) และการเปรียบเทียบกับองค์การคู่แข่งชั้น (benchmarking) จนทำให้เกิดความมั่นใจ ในคุณภาพ และมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

ชัยวิชิต เขียวชนะ และศจีมาจ ณ วิเชียร (2562) สรุปว่า การประกันคุณภาพสถานศึกษา หมายถึง กลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและบริบทที่เปลี่ยนไป

พระเมธีปริยัติธาดา (บุญพรม จารุพลโย) (2564) ได้สรุปว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการดำเนินการที่ให้เกิดความเชื่อมั่นโดยมีการวางแผนปฏิบัติงาน มีการกำหนดมาตรฐานกระบวนการดำเนินการตามวางแผนและมาตรฐานที่กำหนดไว้ให้มีการตรวจสอบ การดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันได้ว่าผลผลิตและบริการขององค์การทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจและเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้

จารุกิตต์ สุดสุข (2565) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาและความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนและสังคมว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ชญานิศ โฆษิตพิมานเวช และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2565) สรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นไปอย่างมีระบบของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ

การตรวจสอบ การประเมินผล และการรับรองมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุป ไว้ดังนี้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีการจัดโครงสร้างการบริหาร ตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนา สถานศึกษาประจำปี สู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming) มีการประเมิน คุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี และมีการเผยแพร่สรุปผล รายงานประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ

6. ด้านการนิเทศการสอน

วรตну หนูทอง (2563) สรุปว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การช่วยเหลือครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อคุณภาพของผู้เรียน

สันติ หัตถ์ (2563) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดแก่ผู้เรียน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือ การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการ เปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันในการ ช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาคู เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพและเพื่อสร้าง คุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและ ศักยภาพ

วรลักษณ์ อาจิวชัย (2565) สรุปว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนา บุคลากร โดยอาศัยความร่วมมือระหว่าง ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการ วางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

อดุลย์ แสนสิบ (2565) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้การชี้แนะ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอนหรือทำงานจากผู้บริหารหรือบุคคลที่

เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุป ไว้ดังนี้ ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการในการจัดการนิเทศการสอนของโรงเรียน โดยเป็น กระบวนการที่โรงเรียนทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อจัดทำ แผนการพัฒนาระบบการนิเทศ มีการดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดสถานศึกษาเป็นฐาน โครงการ เป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ มีรูปแบบการนิเทศ แบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับ การนิเทศ มีกระบวนการสะท้อนผลการนิเทศที่เป็นธรรมชาติ ชัดเจน ถูกต้องตามหลักการและมีการนิเทศ แบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาหารือกัน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ความหมายของการประสานความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ กับองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการประสานความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ กับองค์กรอื่น ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณ ใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

ภัทรภรณ์ คล้ายแก้ว (2561) กล่าวว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น ได้แก่ สถานศึกษาและครูมี ส่วนร่วมในการสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัด การศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่น สนับสนุนครูเป็นแกนนำในการ พัฒนางานวิชาการ โดยเชิญ สถานศึกษาอื่นเข้ามามีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการทั้งใน สถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ศิริปัญญกรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ได้สรุปความหมาย การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร หมายถึง การประสานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ สถานศึกษาอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและ ต่างประเทศในการพัฒนาวิชาการ และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน

การบริหารวิชาการ (2566) ได้ให้แนวทางการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นไว้ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กร ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
3. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการและวัฒนธรรม การสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองผู้เรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมมือกิจกรรมกับ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น
4. ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุป ได้ดังนี้ ด้านการประสานความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการกับองค์กรอื่น หมายถึง กระบวนการในการจัดการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นของโรงเรียน โดยเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในสถานศึกษาและต่างสถานศึกษาได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วนิดา วงศ์คำจันทร์ และอาคม อึ้งพวง (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารวิชาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวางแผนด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2) แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ทั้ง 7 ด้าน มีแนวทางดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนด้านวิชาการ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยยึดนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้
- 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ให้สอดคล้องกับนโยบายและตรงตามศักยภาพของผู้เรียน สำรวจความต้องการจากผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
- 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และออกแบบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความสมดุลทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ มีเจตคติที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน สถานศึกษา ควรมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมทุกด้าน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้
- 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และสถานศึกษา ควรให้การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ครูผู้สอนต้องมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล
- 6) ด้านการนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครู ควรร่วมมือกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาควรจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา มีวิธีการนิเทศอย่างเป็นขั้นตอน นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 7) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความทันสมัย และมีความหลากหลาย

วรศายศวี โพธิ์หอม (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้มีการพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานในสถานศึกษาที่สนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการน้อมนำ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาของโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีพันธกิจและเป้าประสงค์เกี่ยวกับการน้อมนำหลัก ปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานด้าน วิชาการในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร สถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและสามารถนำแนวคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการใน การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาทุกแห่ง

อุเทน เจริญภูมิ และคณะ (2561) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษาและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 แตกต่างกัน สำหรับ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลวิจัยพบว่า

1. บริบทของประเทศไทย ยังคงพบประเด็นปัญหาทางด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเกินศักยภาพของระบบนิเวศ ที่จะรองรับ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ขยะและของเสียอันตรายยังเกิน ค่ามาตรฐาน ระบบการบริหารจัดการเพื่อการบังคับ ควบคุม การให้สิ่งจูงใจยังไม่สามารถทำให้ เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

และภัยพิบัติ ธรรมชาติยังคงมีความรุนแรงขึ้น ทั้งอุทกภัย และภัยแล้ง การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ Green Economy Index/Sustainability Index มาใช้เพื่อการบริหารจัดการ บังคับใช้กฎหมายยังขาด ประสิทธิภาพและเป็นธรรม พันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีความซับซ้อนและเข้มข้นมากขึ้น จากมาตรการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าและการลงทุน จึงเป็นความท้าทายที่จะสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร แนวทางการให้ การศึกษาที่เสริมสร้างความตระหนักในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพแก่ผู้เรียนและชุมชน ในส่วน ของสถานศึกษาเองต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทาง ชีวภาพของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในพื้นที่ของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกในความตระหนักถึง ความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นชนิดพันธุ์พืช สัตว์ รวมไปถึงความหลากหลายของสิ่งไม่มี ชีวิตที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นจะต้อง มีการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ ซึ่งจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามามีบทบาท และ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตจริงทั้งของผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมและปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่ ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของ ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่จะช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกในความตระหนักถึงความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียน

2. ผลการศึกษาและนำเสนอรูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และชุมชนในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและชุมชนในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้กระบวนการที่เป็นวงจร ประกอบด้วย 1) การร่วมประชุมสื่อสารถึงความสำคัญเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาร่วมกันทั้งผู้บริหาร ครู ชุมชน และนักวิจัยพี่เลี้ยง 2) ศึกษาปัญหาและบริบทด้านความหลากหลายในชุมชนพื้นที่นำมาสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน 3) นำปัญหาและบริบทมาร่วมระดมความคิดถึงประเด็นเรื่องที่สำคัญในพื้นที่แบบมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 4) พัฒนารูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและตรวจสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากผู้มีส่วนได้เสีย 5) สร้างความเข้าใจของผู้บริหาร ครู และชุมชนที่มีต่อรูปแบบแนวทางที่พัฒนาขึ้น 6) พัฒนาทักษะความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบบทเรียนเพื่อสร้าง

ความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของครู 7) วัดพื้นฐานก่อนเรียนของนักเรียนด้วยแบบประเมินความตระหนักเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ และแบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลโลกที่ดีด้านการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม 8) ครูจัดการเรียนรู้/กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางของรูปแบบร่วมกับชุมชน 9) นักวิจัยที่เล็งนิเทศติดตามบนการปฏิบัติงานจริงของครูที่โรงเรียน 10) วัดความตระหนักเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสมรรถนะการเป็นพลโลกที่ดีด้านการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนและชุมชน 11) มีกิจกรรมสะท้อนคิดและถอดบทเรียนที่จะนำรูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และชุมชน ที่มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

3. ผลการใช้รูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลาย ทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และชุมชน ในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

3.1 ครูมีบทเรียนตามรูปแบบแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 11 ผลงาน โดยมีตัวอย่างผลงานดังนี้ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง วิถีชุมชนคนบางบัว หน่วยที่ 1 ขยะกับชุมชน กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โครงการ คุณธรรม “ขยะกับชุมชน” บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เวลา 8 ชั่วโมง โครงการเยาวชนไทย ใจอาสาพัฒนาบวร หน่วยที่ 2 น้ำกับวิถีชุมชน โครงการ คุณธรรม “น้ำ วิถีชุมชน” บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3: น้ำกับความหลากหลายการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามโครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รายวิชา ว 30110 พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความ หลากหลายทางชีวภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ผลกระทบของน้ำท่วมต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรียงร้อยถ้อยคำนำเสนอความหมาย

3.2 นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความตระหนักเรื่องความหลากหลาย ทางชีวภาพ หลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และด้านการปกป้องคุ้มครอง การลดภัยคุกคาม และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทาง ชีวภาพอย่างยั่งยืน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน

3.3 ความตระหนักเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ ของชุมชนโดยภาพรวม

อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ ด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความ หลากหลาย ทางชีวภาพ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและด้านการปกป้อง ค้ำครอง การลด ภัยคุกคามและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พบว่า อยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3.4 นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีสมรรถนะการเป็นพลโลกที่ดีด้าน การมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนทั้งภาพรวมและราย ด้านทุกด้าน คือ สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านทักษะสังคมและการ ทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ

4. ผลการนำเสนอแนวทางการให้การศึกษาและสร้างความตระหนักในเรื่องความ หลากหลาย ทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน มีดังนี้

4.1 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่สร้างให้เกิดสมรรถนะเป็น พลโลกที่ดีด้านการมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และชุมชน ควรบูรณาการกับการเรียนการสอนใน หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับที่มีอยู่แล้วให้เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ใน ลักษณะการจัดตั้งโครงการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจในวิถีชีวิตชุมชนของตน เน้นจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์รวมให้เกิดทั้งสามฐาน โดยใช้ฐานใจ ฐานคิด และฐานการ ปฏิบัติ และลงมือทำ หรือสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การบูรณาการระหว่าง กลุ่มสาระ การเรียนรู้ซึ่งเป็นการบูรณาการในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก การลงมือ กระทำด้วยตนเอง โดยเน้นในเรื่องของประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ ในชุมชนท้องถิ่นของตน ส่งผลให้เกิดมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ส่งผลกระทบต่อพืชและ สัตว์ชนิด ต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งคนในชุมชน เริ่มจากการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ด้าน ความหลากหลาย ทางชีวภาพ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอย่างชัดเจน

4.2 แนวทางการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ

4.2.1 ด้านนโยบายและโครงสร้างการบริหารจัดการ ต้องกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และโครงสร้างการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ชัดเจนและเอื้อต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ภายในโรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงาน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความตระหนักในเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อวิถีการดำรงชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ จำเป็นต้องใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัด เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.2.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู

ครูผู้สอนควรศึกษา วิเคราะห์ สภาพความต้องการและปัญหา ตลอดจนศึกษาหลักสูตร แนวทาง การใช้หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร และเอกสารต่าง ๆ เพื่อรู้จุดดีจุดด้อย หรือปัญหาความต้องการและความสนใจ แล้วนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมวิธีการสอนสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพโดยตลอด การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น รวมถึงการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมการเรียนรู้ใน 3 มิติ คือ Learning ABOUT-IN-FOR Environment เชื่อมโยงเป็นองค์ความรู้ในลักษณะบูรณาการ

4.2.3 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การผลิตและการจัดหาสื่อ สื่อทัศนูปกรณ์ในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

4.2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมการออกแบบและเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

ณัฐพร สายศร และคณะ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการปรับตัวของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการ ปรับตัว ด้านการผลักดันสู่ความรับผิดชอบต่อมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการยึดเป้าหมายให้มั่น ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้ตาม 2) ระดับการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดย ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยพบว่าโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีระดับ การเป็น โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านการมี วิสัยทัศน์ร่วม และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r(349) = .72, p < .01$)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2564) ได้นำเสนอหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนวัดตาขัน พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ภายใต้ School Concept ของโรงเรียน คือ TK Bio-Culture & Innovation school: นวัตกรรมเชิงชีววิถี ซึ่งโรงเรียนวัดตาขัน เป็นสถานศึกษานำร่องตามประกาศคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองได้มีการปรับใช้หลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความเหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยให้ครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้รายวิชาให้หลากหลายและสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด หรือ ความสนใจของผู้เรียน และสภาพภูมิสังคม ซึ่งคณะผู้บริหารและคณะครูได้พัฒนาและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ชัดเจนมากขึ้น สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งก็ถือว่าเป็นความร่วมมือและภารกิจของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการ หน่วยงานทางด้านการศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนสถานศึกษาที่กำลังมองหาวิธีการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก จากการศึกษาที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้อง ธารความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรมยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข นอกจากนี้โรงเรียนก็ได้หันกลับมามองในตัวตนของพื้นที่ ก็คือ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวระยอง ผ่านกรอบหลักสูตรท้องถิ่น Rayong MARCO การออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนวัดตาขัน ได้เริ่มต้นจากการวิเคราะห์บริบทโรงเรียนจากฐาน 3 ส่วน ประกอบด้วย วิเคราะห์ทุนโรงเรียน เพื่อให้เห็นปัจจัยภายในของโรงเรียนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน วิเคราะห์ทุนชุมชน เพื่อให้เห็นปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค และภาพอนาคตที่คาดการณ์ว่านักเรียนจะเติบโตไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ความคาดหวังในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนวัดตาขันนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนวัดตาขัน มีความทุ่มเท แรงกาย แรงใจ ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฐานสมรรถนะ และมุ่งมั่นที่จะนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีกระบวนการ เพื่อหวังให้ปลายทาง คือ เด็กนักเรียนของเราได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ เจตคติ สู่การมีสมรรถนะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งจะเป็นรางวัลที่ภาคภูมิใจของทางทุกคนในโรงเรียนตามเจตนารมณ์ที่ได้มุ่งหวังไว้

วรรณภา คุ้ยแคะ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตวิถี: การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผลวิจัยพบว่า ชีวิตวิถีเป็นการดำเนินการเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเกื้อกูลและสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง ธรรมชาติกับการดำรงชีพของมนุษย์ เป็นการสอนให้รู้จักนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นมา ประยุกต์ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริโภค ตลอดจนทำมาหากินเลี้ยงปากท้องภายใต้หลักการสำคัญคือ ต้องปลอดสารพิษเท่านั้น รวมถึงต้องไม่มีการก่อหนี้สิน มีการผสมผสานหลักการทำเกษตรให้สอดคล้องกับ เศรษฐกิจพอเพียง

โดยให้คำนึงถึงการรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แล้วนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2564) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิต ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิต ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ 1) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ 5) การพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.97, 4.47 ตามลำดับ และสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ 1) ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีนิวส 2) ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ 3) ความสามารถในการลดความเสี่ยง 4) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว 5) ความคิดสร้างสรรค์ 6) การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ความสามารถในการปรับตัว

ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำคัญ คือ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้บริหารต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระ มีการวัดและประเมินผล นิเทศ ติดตาม และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพ จริง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาให้บุคลากร เข้าใจและตระหนักในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้พัฒนาดน พัฒนางาน ด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดย สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวม รู้รับผิดชอบต่อตนเอง

ต่อโรงเรียน ต่อสังคม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ต้องปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร ปลูกฝังวิถีชีวิต โดย การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์นำไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีและลงมือปฏิบัติบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน บริหารทรัพยากรบุคคลบนพื้นฐานความรู้ และคุณธรรม และด้าน ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ต้องทำให้นักเรียนและครูมีความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจ พอเพียง ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสังคม ครอบครัว นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ถึงประโยชน์ ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้และถ่ายทอดได้

ธีระ รุญเจริญ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.4 ยังคงยึดติดกับการบริหารงานตามกรอบนโยบายและระเบียบปฏิบัติจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม และการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการทดลองใช้แนวคิดใหม่ ๆ

ธนพพร อ่อนศรี และนันทิยา น้อยจันทร์ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ กับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สรุปผลว่า 1) ระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่สูง ที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการ ทำให้ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นงานหลักในการบริหารวิชาการและเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนตามที่ผู้เรียน สนใจ และให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง พัฒนาการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง ผู้สอนควร แสวงหาความรู้อยู่เสมอ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา และพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 2) ระดับการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่สูงที่สุด คือ คุณภาพระบบประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการ ทำให้ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของคุณภาพระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และ การศึกษามีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการ ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาเนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่ม ความแตกต่างเช่นเดียวกัน ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงงานให้มีคุณภาพ

และพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยมีกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามี การควบคุมคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความรับผิดชอบใน การบริการและการจัดการให้ บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมี คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ กับระดับการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน คือการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากับคุณภาพด้าน การบริหารจัดการในสถานศึกษา เป็นเพราะว่าการพัฒนา หลักสูตรเป็นการนำมาใช้เพื่อกำหนดหลักสูตรและ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักวิชาการในการจัดการศึกษาที่มีความถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน อย่างเต็มตามศักยภาพ จึงส่งผลให้มีคุณภาพในด้านการบริหารจัดการใน สถานศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่ หลักของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมาย การบริหาร การจัดทำและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการบริหารงานในระดับสถานศึกษา เชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้ เนื่องด้วยหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน หากสถานศึกษาใด ที่มีหลักสูตรทันสมัย หมายความว่า มีการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ ทำให้ทั้งผู้เรียน และผู้สอนได้ปรับปรุงตนเอง อยู่ตลอดเวลา ผลประโยชน์ทางการศึกษาก็จะตกอยู่กับผู้เรียนที่จะได้รับ ประโยชน์สูงสุด ตรงตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

ธาริตา สกลภัทรสกุล (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยวิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ใน โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 217 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ขั้นพบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ขั้นการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน ขั้นการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร ขั้นการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษาและขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นการนิเทศ

กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร 2

สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญจำแนกตามตำแหน่งโดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นไม่แตกต่างกันส่วนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญสร้างความตระหนักเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาอบรมการวัดผลประเมินผลและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการผลิตสื่อ กระตุ้นให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้

อนันต์ ปิงยศ และไตรรัตน์ สิทธิกุล (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ผลวิจัยพบว่า 1) การบริหารวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดและ ประเมินผล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ส่งเสริมความร่วมมือ ขององค์กร ชุมชน ท้องถิ่น ในการพัฒนาการศึกษา

วุฒิชัย ไกรวิเศษ (2566) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนตามแนวคิดนวัตกรรมพลิกผัน ผลวิจัยพบว่า ผลการวิจัย 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ การสอน มี 6 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยีการเรียนการสอน ผู้สอน ผู้เรียนครูพี่เลี้ยง เนื้อหา การออกแบบและพัฒนานวัตกรรม และแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน มีกระบวนการ 8 ขั้นตอน คือ การปฐมนิเทศ การทำความเข้าใจกับปัญหาการตีความกับปัญหา

การระดมจินตนาการ การสร้างต้นแบบนวัตกรรม การทดสอบนวัตกรรมการสะท้อนกลับ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) รูปแบบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า คะแนนผลงานนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนพฤติกรรมนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และคะแนนทักษะการคิดนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

จิตภา สุวรรณฤกษ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพนวัตกรรมชุมชนผ่านนวัตกรรม อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG พื้นที่ ตำบลท่าหมอไพร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) นวัตกรรมชุมชนตำบลท่าหมอไพร สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เรื่องการใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และ Lean Canvas Model 2) การสร้างอัตลักษณ์ในท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนของคน ท่าหมอไพรกับงานนันทนาการที่ต้นปริง ครั้งที่ 1 และ 3) ผลลัพธ์ต้นแบบน้ำยาเอนกประสงค์ผลไม้ รสเปรี้ยว ANN CLEAN TAMORSAI

จารวี สงศรีอุดร (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผลวิจัยพบว่า 1) การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน โพธิสารพิทยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) แนวทางการส่งเสริมการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร เป็นพหุแนวทาง โดยตัวแปรที่มีค่ามัธยฐานมีแนวทางในการส่งเสริม 5 ด้าน ทั้งหมด 32 ข้อ และมี แนวปฏิบัติทั้งสิ้น 96 แนวทาง อาทิ ประชุมชี้แจงครูและบุคลากรให้เข้าใจและเห็นความสำคัญ ของการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย จัดหาครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่วัดและประเมินผลการศึกษาของ สถานศึกษา โดยคำนึงถึงวุฒิ ความรู้ ความสามารถและความสนใจงานด้านนี้ จัดเตรียมข้อมูล เอกสาร องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางดำเนินงานการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานการวัดและ ประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา และจัดเตรียมเอกสารแบบพิมพ์ตามระเบียบว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียน ตลอดจนคู่มือ ประกาศ คำสั่ง และหนังสือสั่งการต่าง ๆ และเนื่องจากตัวแปรทุก ตัวมีค่ามัธยฐานเกินค่า 3.50 ทุกข้อ จึงไม่มีแนวทางในการพัฒนา

ณัฐพงศ์ เสี่ยงดอนไพร และสมใจ สืบเสาะ (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลวิจัยพบว่า 1) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม

และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 จำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุนทร รุ่งสว่าง (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา ทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ความรู้การบริหารงานวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ทักษะการบริหารงานวิชาการ การพัฒนา คุณภาพการศึกษา และคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ 2) ระดับการดำเนินงานโรงเรียน มาตรฐานสากล ทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ การวัด วิเคราะห์ การจัดการความรู้ การนำองค์กร กลยุทธ์ การปฏิบัติการ นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ และบุคลากรตามลำดับ และ 3) สมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ (X_4) ความรู้การบริหารงานวิชาการ (X_1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_5) เป็นปัจจัยที่ส่งผล ต่อการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (Y_{tot}) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 80.10 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมการวิเคราะห์การถดถอย คือ $\bar{Y}_{tot} = 0.75 + 0.19(X_4) + 0.36(X_1) + 0.28(X_5)$

ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจีย (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติ ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติตามกรอบแนวคิด ด้าน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ด้านความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่าน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ด้าน ความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้าน ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียวมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ด้าน ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียวและความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4 และด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนกำหนดความสามารถหรือสมรรถนะของผู้เรียน ด้านความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 5

อนุสรณ์ ทังหิรัญ (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงาน ในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเห็นอยู่ใน ระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลบริหารงาน ในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ความเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่กับการบริหารงานในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (X) กับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.82 ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ส่งผลต่อบริหารงานในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยเรียงลำดับค่าอำนาจพยากรณ์จาก มากไปน้อย ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_5) และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม (X_6) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) = .98 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการ พยากรณ์เท่ากับ 0.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จามรี พระสุนิล และนพพร จันทรนาชู (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรชาวบ้านสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1) การค้นหาชุมชนต้นแบบใช้หลักการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ตัวแทนภาคประชาสังคม และภาคีภาคเอกชน รวมถึงภาคการศึกษา โดยมี 6 ชุมชนต้นแบบการพัฒนานวัตกรชาวบ้าน ปราบกัญนิยามร่วมการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นแกนนำผู้นำนักพัฒนาบนพื้นฐานทุนและภูมิปัญญาของชุมชนที่จะเป็น “นวัตกรชาวบ้าน” 2) กระบวนการสร้างนวัตกรชาวบ้านของชุมชนต้นแบบจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 2.1) กระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา 2.2) กระบวนการทางสังคมของผู้นำ และ 2.3) กระบวนการเสริมพลังภาคีเครือข่ายและ 3) เจาะลึกความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรชาวบ้านสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย 3.1) องค์ความรู้ 3.2) ภาวะผู้นำกับการพัฒนา 3.3) การสร้างภาคีเครือข่าย และ 3.4) การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดเชียงรายในการขับเคลื่อนชุมชนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ภรณ์กนก เดิมใจ (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก 3) ปัจจัยการบริหารงานวิชาการได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ร้อยละ 91 สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์อยู่ในระดับมากที่สุด

สุภาพร ใจยะสุข และโสภา อำนวยรัตน์ (2567) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

Swiderska (2018) กล่าวว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 2 คือการขจัดความหิวโหยมุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้เป็นสองเท่าและรับรองการผลิตที่ยั่งยืนและยืดหยุ่นภายในปี 2573 รวมทั้งรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในปี 2563 การบรรลุเป้าหมายเหล่านี้พร้อมกันในพื้นที่เฉพาะ ต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมชุมชนกับความรู้อย่างเป็นทางการ การวิจัยโดย IIED และพันธมิตรร่วมกับ 64 ชุมชนใน 4 ประเทศ ได้ระบุนวัตกรรมที่อิงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ 'นวัตกรรมทางชีววิถีและวัฒนธรรม' มากกว่า 500 รายการ จะช่วยเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ความยืดหยุ่น การดำรงชีวิต และความหลากหลายทางชีวภาพ บางอย่างมีประสิทธิภาพอย่างมาก อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมชุมชนมักไม่ได้รับการสนับสนุน และคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพที่ค้ำจุนนวัตกรรมเหล่านี้กำลังเสื่อมถอยลง การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบนวัตกรรมชุมชนต้องการการลงทุนในกระบวนการร่วมสร้างนวัตกรรม เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืชแบบมีส่วนร่วม และเขตรวดทางชีวภาพและวัฒนธรรม

Ekblom, et al. (2019) จากบทความชื่อ Conservation through Biocultural Heritage: Examples from Sub-Saharan Africa กล่าวว่า บทความนี้ได้มีการทบทวนศักยภาพของมรดกทางชีววิถีและวัฒนธรรมในการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและนวัตกรรมทางการเกษตรในแอฟริกาได้สาระ เราเริ่มด้วยการนิยามแนวคิดของมรดกทางชีวภาพและวัฒนธรรมออกเป็นสี่องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งเผยให้เห็นผ่านการวิเคราะห์ภูมิทัศน์แบบบูรณาการสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับวิธีการสหวิทยาการที่จำเป็นต้องใช้ในการสำรวจมรดกทางชีวภาพและวัฒนธรรม และเราเน้นย้ำว่าการสร้างประวัติศาสตร์ภูมิทัศน์ขึ้นใหม่และการบันทึกคุณค่ามรดกท้องถิ่นจำเป็นต้องเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการ ความคิดเห็นของระบบนิเวศเกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้าง ความหลากหลายของภูมิทัศน์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วนเกษตรและการจัดการไฟป่า ความเชื่อมโยงเชิงบูรณาการระหว่างวิถีปฏิบัติที่มีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ และสารอาหารในดินที่ตรวจสอบที่นี้เป็น การแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของความทรงจำของระบบนิเวศ ความคิดของภูมิทัศน์หมายถึงภูมิทัศน์ที่สร้างขึ้นหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งเชื่อมโยงกับระบบการใช้ที่ดินและสิทธิในทรัพย์สินเฉพาะ และความคิดของสถานที่หมายถึงการปฏิบัติในการปกป้องหรือใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เฉพาะ ตัวอย่างเช่น การปกป้องสถานที่ฝังศพและ/หรือถิ่นฐานที่ถูกทิ้งร้างตามประเพณีเป็นเรื่องปกติทั่วแอฟริกา ซึ่งส่งผลต่อการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและป่าไม้ สุดท้าย ได้อภิปรายเกี่ยวกับการดูแลรักษาและการเปลี่ยนแปลง การสร้างบนพื้นฐานของประเพณีท้องถิ่น ความครอบคลุมและความเท่าเทียมเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมการสืบทอดและนวัตกรรมของแนวปฏิบัติที่สำคัญต่อความยั่งยืนของท้องถิ่นและการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ และยังเสนอแนวทางใหม่ ๆ สำหรับความร่วมมือในการจัดการภูมิทัศน์และการอนุรักษ์

Vassallo (2023) จากบทความ Journal of product innovation management ได้ศึกษาเกี่ยวกับชีววิถี กับนวัตกรรมที่จุดบรรจบระหว่างชีวมณฑลและวัฒนธรรม โดยนักวิทยาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ และนักการเมือง ต่างตระหนักมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่า ชาวพื้นเมืองมีองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาโลกที่สำคัญหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น การผลิตยาสำคัญหลายพันชนิด รวมถึงยาต้านมะเร็งที่ช่วยชีวิตผู้คนได้มีต้นกำเนิดมาจากความรู้และแนวปฏิบัติของชาวพื้นเมืองที่มีอายุหลายศตวรรษ นอกจากนี้ แนวปฏิบัติของชาวพื้นเมืองยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดอุตสาหกรรมเกษตรฟื้นฟู ซึ่งเติบโตอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างผลกำไรมหาศาลพร้อมกับกักเก็บคาร์บอนและเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ในวงการนโยบาย เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “นวัตกรรมทางชีววิถี” ซึ่งเกิดขึ้นจากจุดตัดระหว่างชีวภาคกับมนุษยชาติ มีตัวอย่างที่หลากหลายร้อยตัวอย่างจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการบันทึกไว้ แต่ยังไม่มีการรับรู้หรือยอมรับนวัตกรรมทางชีววิถีในวงการวิชาการด้านนวัตกรรม เราโต้แย้งว่า การมองข้ามประเด็นสำคัญนี้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ และทำให้สูญเสียโอกาสในการแก้ไขปัญหา เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ

ที่ซ้ำหรือไม่ยั่งยืน ภาวะเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และความเหลื่อมล้ำ เพื่อแก้ไขช่องว่างนี้ เราให้คำจำกัดความที่ชัดเจนของนวัตกรรมทางชีววิถี แยกความแตกต่างจากโดเมนนวัตกรรมอื่น ๆ และสร้างรากฐานแนวคิด โดยอิงจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่มองมนุษยชาติและชีวภาคเป็นสินทรัพย์ เราเสนอว่าสินทรัพย์เหล่านี้มีลักษณะร่วมกัน 4 ประการ ได้แก่ ฟังก์ชันการทำงาน ศักยภาพ ความเปราะบาง และการแยกไม่ออก เนื่องจากความหลากหลายทางชีววิถีอันมหึมา เราจึงยืนยันว่าสินทรัพย์เหล่านี้มี “มูลค่าทางเลือก” ซึ่งแสดงถึงศักยภาพด้านนวัตกรรมอันยิ่งใหญ่ ที่สามารถเปลี่ยนแปลง อนุรักษ์ หรือสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาลูกโลก (3C) สุดท้าย เรายะบุนแนวทางที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยในอนาคต

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี

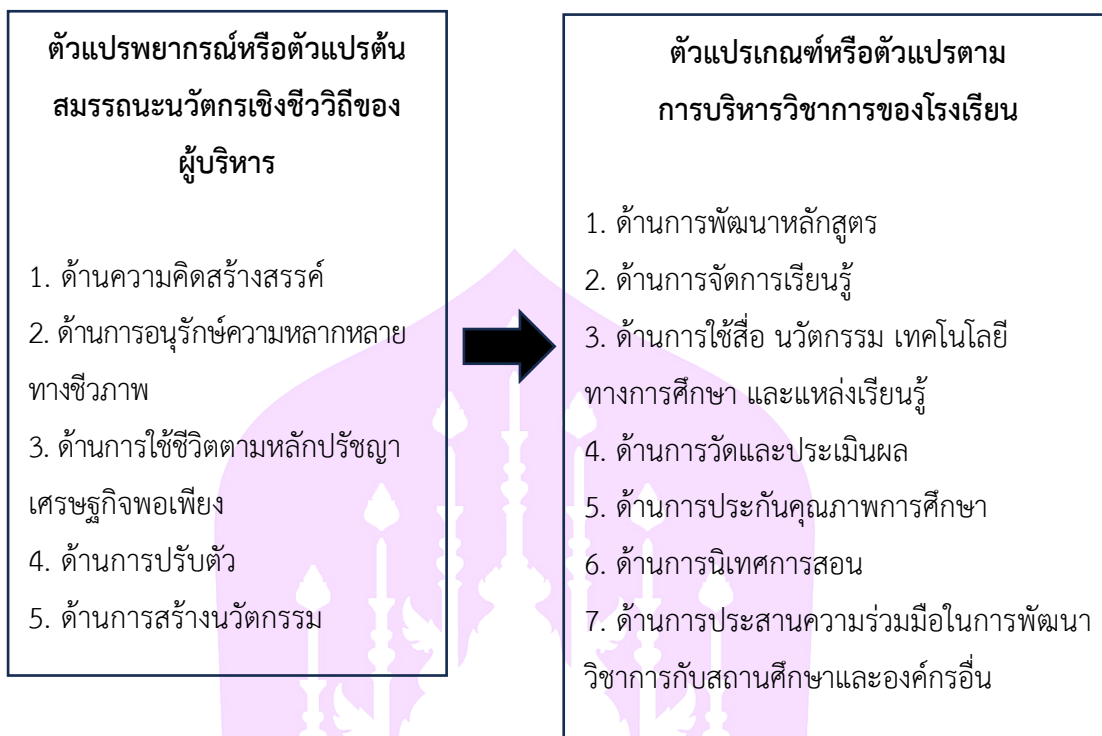
สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีจากงานวิจัยของศิริปัญญากรณ์ แซ่เจีย (2564) ทำให้ได้สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถี ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ด้านความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 1.3 ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.4 ด้านความสามารถในการปรับตัว
- 1.5 ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

2. การบริหารวิชาการของโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 2.3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.6 ด้านการนิเทศการสอน
- 2.7 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ภาพ 1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาสมรรถนะนักกรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 41 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 113 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,615 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,728 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ทำการกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์และทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละขนาดสถานศึกษา ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 21 คน และข้าราชการครู จำนวน 304 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 325 คน โดยสามารถแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ดังตาราง

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ขนาดเล็ก	1	11	1	2
ขนาดกลาง	55	525	10	99
ขนาดใหญ่	27	368	5	69
ขนาดใหญ่พิเศษ	30	711	5	134
รวม	113	1,615	21	304
รวมทั้งหมด	1,728		325	

(ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เชียงราย: ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะนวัตกร
เชิงชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาด
โรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิต
เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ โดยมีการให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถาม
ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 7 ด้าน รวมทั้งสิ้น 44 ข้อ โดยมีการให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร และการบริหารวิชาการของโรงเรียน

2. กำหนดกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัย และนำไปสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร และการบริหารวิชาการของโรงเรียน

3. ดำเนินการสร้างข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามให้ชัดเจนและครอบคลุมกับแนวคิดทฤษฎีเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหาร และการบริหารวิชาการของโรงเรียน

4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหา และการใช้ภาษา จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

5.1 ดร.สุริยา บุตดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนแม่ตำดาคควิน วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

5.2 ผศ.ดร. ธิตาวัลย์ อุ่นกอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยพะเยา วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

5.3 ผศ.ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ ตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
วุฒิการศึกษา ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาการศึกษา

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ ตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6. นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67–1.00 ขึ้นไปไว้ใช้ ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าอยู่ในช่วง 0.67–1.00 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาทุกข้อ จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 30 คน ซึ่งในจำนวนนี้ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อทดสอบความเข้าใจในประเด็นข้อคำถาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก

9. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบนหนังสือส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและส่งผ่าน Google form

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง 325 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายได้รับกลับมา 325 คน คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

1.4 วิเคราะห์ระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (ศรีอัมพร ปานพรหม, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5 วิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชิงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้านและรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (ศรีอัมพร ปานพรหม, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง	การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง	การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง	การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง	การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง	การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง กับการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชิงราย ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นทำการแปลความหมายตามเกณฑ์ของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
0.81–1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.61–0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง
0.41–0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.21–0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ
0.01–0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

การวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่องที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชิงราย เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชิงราย ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนาย

หรือพยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตามได้ (สุทิน ชนะบุญ, 2562) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นทุกตัวจะไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง เพื่อป้องกันปัญหาความสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์ (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 10

4. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

4.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2555)

4.2 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ แบบสอบถามทั้งฉบับควรมีค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2554)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในครั้งนี้

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

สัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

X_{tot}	แทน	สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน
X_1	แทน	สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์
X_2	แทน	สมรรถนะด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
X_3	แทน	สมรรถนะด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
X_4	แทน	สมรรถนะด้านการปรับตัว
X_5	แทน	สมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรม
Y_{tot}	แทน	การบริหารวิชาการของโรงเรียน
Y_2	แทน	ด้านการจัดการเรียนรู้
Y_3	แทน	ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้
Y_4	แทน	ด้านการวัดและประเมินผล

Y_5	แทน	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
Y_6	แทน	ด้านการนิเทศการสอน
Y_7	แทน	ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ย
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SS	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสองความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าความแปรปรวนเฉลี่ย
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติแจกแจงที
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงเอฟ
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
R^2_{adj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว
$S.E.$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย
$S.E._B$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$S.E._{est}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ปีการศึกษา 2567 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกพิจารณาตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	145	44.62
หญิง	180	55.38
รวม	325	100.00
2. ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	21	6.46
ครูผู้สอน	304	93.54
รวม	325	100.00
3. ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	38	11.69
6-10 ปี	109	33.54
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	178	54.77
รวม	325	100.00
4. ขนาดโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 119 คน)	3	0.92
โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 120-719 คน)	109	33.54
โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 720-1,679 คน)	74	22.77
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	139	42.77
รวม	325	100.00

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจากตาราง 3 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 55.38 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 93.54 รองลงมาเป็นผู้บริหาร จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.46 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 54.77 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.54 และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.69 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรในโรงเรียน

ขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 42.77 รองลงมาเป็นบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.54 โรงเรียนขนาดใหญ่ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.77 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติ จำนวน 5 ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 4-9

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม (X_{tot})

สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_1)	4.55	0.55	มากที่สุด	5
2. ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (X_2)	4.58	0.53	มากที่สุด	2
3. ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3)	4.61	0.51	มากที่สุด	1
4. ด้านการปรับตัว (X_4)	4.58	0.54	มากที่สุด	3
5. ด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5)	4.57	0.56	มากที่สุด	4
เฉลี่ยรวม	4.57	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.53) ด้านการปรับตัว ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54) ด้านการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.5$, S.D. = 0.56) และด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_1)

ด้านความคิดสร้างสรรค์	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.56	0.61	มากที่สุด	4
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	4.52	0.65	มากที่สุด	7
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่	4.52	0.66	มากที่สุด	8
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น	4.57	0.62	มากที่สุด	2
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร	4.50	0.69	มาก	9
6. ผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคตินอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ	4.57	0.62	มากที่สุด	2
7. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์	4.57	0.61	มากที่สุด	1
8. ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร	4.55	0.64	มากที่สุด	6

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านความคิดสร้างสรรค์	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
9. ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.56	0.64	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	4.55	0.55	มากที่สุด	

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) และผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.69)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (X_2)

ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตร	4.57	0.60	มากที่สุด	7
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน	4.58	0.62	มากที่สุด	4

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ	4.61	0.60	มากที่สุด	1
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ	4.55	0.63	มากที่สุด	9
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	4.58	0.62	มากที่สุด	4
6. ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ	4.58	0.63	มากที่สุด	6
7. ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.59	มากที่สุด	3
8. ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน	4.60	0.61	มากที่สุด	2
9. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินและติดตามความสำเร็จของนโยบายและโครงการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในโรงเรียน	4.57	0.62	มากที่สุด	8
เฉลี่ยรวม	4.58	0.53	มากที่สุด	

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนในโรงเรียนเห็นความสำคัญ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.63)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3)

ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วน	4.61	0.58	มากที่สุด	3
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนโดยยึดหลักความพอประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ก่อหนี้สินเกินจำเป็น	4.61	0.59	มากที่สุด	4
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นกับ ครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน	4.64	0.56	มากที่สุด	1
4. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผล	4.64	0.57	มากที่สุด	2

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน	4.59	0.61	มากที่สุด	6
6. ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.60	0.64	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	4.61	0.51	มากที่สุด	

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นกับ ครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.61)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการปรับตัว (X_4)

ด้านการปรับตัว	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการประเมินและคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผล กระทบต่อโรงเรียน	4.60	0.61	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการ ปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการบริหารโรงเรียนให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	4.59	0.63	มากที่สุด	4
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการ จัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากบุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน	4.59	0.59	มากที่สุด	3
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพใน การทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียน ให้มีความยืดหยุ่น	4.54	0.64	มากที่สุด	8
5. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมี การพัฒนาทักษะการปรับตัว	4.57	0.63	มากที่สุด	7
6. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมี การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ	4.60	0.62	มากที่สุด	2
7. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการกับความเครียด และความกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	0.61	มากที่สุด	6
8. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่น และกำลังใจให้กับบุคลากรในช่วงที่ต้องเผชิญกับการ เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี	4.58	0.64	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	4.58	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการปรับตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ รายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.64)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5)

ด้านการสร้างนวัตกรรม	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี	4.53	0.65	มากที่สุด	8
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.58	0.64	มากที่สุด	5
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของตนเองและทีมบริหารอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.64	มากที่สุด	4
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียนที่มีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอยู่เสมอ	4.55	0.66	มากที่สุด	6
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน	4.60	0.62	มากที่สุด	2

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการสร้างนวัตกรรม	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
6. ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษาอื่น หรือภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในโรงเรียน	4.54	0.64	มากที่สุด	7
7. ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับกระบวนการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์	4.59	0.61	มากที่สุด	3
8. ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์	4.60	0.60	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.57	0.56	มากที่สุด	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการสร้างนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของการบริหารวิชาการ จำนวน 7 ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียน นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 10-17

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวม (Y_{tot})

การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร (Y_1)	4.69	0.46	มากที่สุด	4
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Y_2)	4.69	0.43	มากที่สุด	2
3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการ ศึกษา และแหล่งเรียนรู้ (Y_3)	4.65	0.50	มากที่สุด	7
4. ด้านการวัดและประเมินผล (Y_4)	4.68	0.46	มากที่สุด	5
5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Y_5)	4.69	0.44	มากที่สุด	3
6. ด้านการนิเทศการสอน (Y_6)	4.67	0.47	มากที่สุด	6
7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y_7)	4.70	0.47	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.68	0.46	มากที่สุด	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.43)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.44) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.46) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.46) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) และด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการพัฒนาหลักสูตร (Y_1)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ	4.72	0.48	มากที่สุด	1
2. โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การ พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ	4.65	0.59	มากที่สุด	8
3. โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอิงกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับ ปรับปรุง 2560)	4.71	0.53	มากที่สุด	2
4. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)	4.68	0.56	มากที่สุด	7
5. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยผ่านความเห็นชอบ จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.69	0.54	มากที่สุด	4
6. โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม การจัดทำ และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ	4.69	0.55	มากที่สุด	5

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
7. โรงเรียนมีการดำเนินการประเมินผลการใช้และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ	4.68	0.55	มากที่สุด	6
8. โรงเรียนมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่อยู่เสมอ	4.69	0.52	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.69	0.46	มากที่สุด	

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.59)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการจัดการเรียนรู้ (Y_2)

ด้านการจัดการเรียนรู้	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	4.68	0.52	มากที่สุด	6
2. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาอยู่เสมอ	4.69	0.52	มากที่สุด	5

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนรู้	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
3. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอยู่เสมอ	4.70	0.50	มากที่สุด	1
4. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.70	0.51	มากที่สุด	2
5. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	4.70	0.51	มากที่สุด	2
6. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล	4.68	0.54	มากที่สุด	7
7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนอยู่เสมอ	4.69	0.51	มากที่สุด	4
เฉลี่ยรวม	4.69	0.43	มากที่สุด	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.51) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.51)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ (Y_3)

ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ	4.63	0.57	มากที่สุด	5
2. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ อย่างถูกต้องให้กับครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ	4.65	0.58	มากที่สุด	3
3. โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพอยู่เสมอ	4.66	0.56	มากที่สุด	2
4. โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากครูผู้สอนและผู้เรียนอยู่เสมอ	4.64	0.58	มากที่สุด	4
5. โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จาก ครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพ อยู่เสมอ	4.66	0.55	มากที่สุด	1

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี
ทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการ
ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การ
ปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนา
สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.66$,

S.D. = 0.56) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.57)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการวัดและประเมินผล (Y₄)

ด้านการวัดและประเมินผล	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา	4.69	0.51	มากที่สุด	2
2. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	4.68	0.53	มากที่สุด	5
3. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	4.66	0.55	มากที่สุด	6
4. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านจิตพิสัยหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	4.69	0.54	มากที่สุด	4
5. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสามารถใช้ได้จริง	4.70	0.50	มากที่สุด	1
6. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	4.69	0.53	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.68	0.46	มากที่สุด	

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสามารถใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.51) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้้นาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Y_5)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.68	0.53	มากที่สุด	6
2. โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.70	0.52	มากที่สุด	3
3. โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน	4.67	0.53	มากที่สุด	7
4. โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)	4.68	0.51	มากที่สุด	5
5. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)	4.71	0.50	มากที่สุด	1

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
6. โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี	4.70	0.50	มากที่สุด	2
7. โรงเรียนมีการเผยแพร่สรุปรายงานประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ	4.70	0.54	มากที่สุด	4
เฉลี่ยรวม	4.69	0.44	มากที่สุด	

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming) ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.53)

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการนิเทศการสอน (Y_6)

ด้านการนิเทศการสอน	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบการนิเทศ	4.66	0.57	มากที่สุด	4

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านการนิเทศการสอน	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
2. โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโรงเรียนเป็นฐาน	4.66	0.52	มากที่สุด	3
3. โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน และดำเนินการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ	4.67	0.54	มากที่สุด	2
4. โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ	4.65	0.53	มากที่สุด	6
5. โรงเรียนมีกระบวนการสะท้อน ผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการ	4.70	0.52	มากที่สุด	1
6. โรงเรียนมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4.66	0.57	มากที่สุด	4
เฉลี่ยรวม	4.67	0.47	มากที่สุด	

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีกระบวนการสะท้อน ผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน และดำเนินการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
(Y₇)

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	n = 325		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. โรงเรียนมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการ สนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ	4.69	0.52	มากที่สุด	4
2. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของ ภาครัฐและภาคเอกชน	4.71	0.50	มากที่สุด	1
3. โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการ วางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน	4.69	0.55	มากที่สุด	5
4. โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่าง โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.71	0.52	มากที่สุด	2
5. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม	4.70	0.53	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.70	0.47	มากที่สุด	

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ด้านการประสานความร่วมมือในการ
พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$,
S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงาน
ของภาครัฐและภาคเอกชน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบ

และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.52) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.55)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ในตอนนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน และส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 18

ตาราง 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะวัตรเชิงชีวิตของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y _{tot}
X ₁	1	0.872*	0.819*	0.850*	0.844*	0.758*
X ₂		1	0.811*	0.824*	0.781*	0.729*
X ₃			1	0.876*	0.773*	0.802*
X ₄				1	0.872*	0.804*
X ₅					1	0.757*
Y _{tot}						1

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 18 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถี ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_1) ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (X_2) ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้านการปรับตัว (X_4) ด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.729–0.804 เมื่อพิจารณาสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถี แต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการปรับตัว (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.804$) รองลงมาคือด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ($r = 0.802$) ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_1) ($r = 0.729$) ด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5) ($r = 0.757$) และ (X_2) ($r = 0.729$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 19–20

ตาราง 19 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

Model	R	R Square	Adjusted R Square	F	Sig.
1	0.804	0.647	0.646	591.693*	.000
2	0.829	0.687	0.685	354.073*	.000
3	0.836	0.699	0.696	248.129*	.000

หมายเหตุ: * $P < .05$

จากตาราง 19 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยการนำตัวแปรอิสระเข้าทีละตัว แล้วเลือกโมเดลสุดท้ายที่ทำนายได้มากที่สุด พบว่า โมเดลที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4) และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5) มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีขนาดเท่ากับ 0.836 มีค่าอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.699 หมายความว่าสมรรถนะนวัตกรเชิง

ชีวิติของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 69.90

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้านเพื่อตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3)	0.232	4.313
ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4)	0.138	7.270
ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5)	0.239	4.188

จากตาราง 20 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากมีค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.10 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ไม่มีลักษณะเป็นภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมา มีความคลาดเคลื่อนสูง จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4) และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5) ไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

	SS	df	MS	F	P
สมการถดถอย	39.536	3	13.179	248.129*	.000
ความคลาดเคลื่อน	17.049	321	0.053		
รวม	56.585	324			

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ (การบริหารวิชาการของโรงเรียน) และตัวแปรพยากรณ์ (สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา) ทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงสามารถนำไปสร้างเป็นสมการในการพยากรณ์ต่อไปได้

ตาราง 22 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE. _B	t	P
ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X ₃)	0.335	0.410	0.052	6.446*	.000
ด้านความสามารถในการปรับตัว (X ₄)	0.197	0.255	0.064	3.090*	.002
ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X ₅)	0.162	0.217	0.047	3.466*	.001
ค่าคงที่	1.490		0.119	12.546*	.000
R = 0.836 R ² = 0.699 R ² _{adj} = 0.696 S.E. _{est} = 0.230					

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 22 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ของตัวแปรเกณฑ์ (การบริหารวิชาการของโรงเรียน) และตัวแปรพยากรณ์ (สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา) มีค่าเท่ากับ .836 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) มีค่าเท่ากับ .699 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว

แปรร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ได้ร้อยละ 69.90 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.230

เมื่อทำการสร้างสมการพยากรณ์ พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 3 ตัว คือด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้าน ความสามารถในการปรับตัว (X_4) ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5) ตามลำดับ ซึ่งสามารถ เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.490 + 0.335 (X_3) + 0.197 (X_4) + 0.162 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.410 (Z_{x3}) + 0.255 (Z_{x4}) + 0.217 (Z_{x5})$$

เมื่อเรียงลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้ ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ($\beta = 0.410$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการ ปรับตัว (X_4) ($\beta = 0.255$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้าง นวัตกรรม (X_5) ($\beta = 0.217$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการปรับตัว ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในช่วงมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลาย โดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น ผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร

2. ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ

3. ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้กับ ครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผล ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วน ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

4. ด้านการปรับตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากบุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น

5. ด้านการสร้างนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสร้างนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

รายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับกระบวนการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) โรงเรียนมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่อยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอยู่เสมอ รองลงมา คือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตามลำดับ

ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่นเทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล

3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องให้กับครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ

4. ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้ได้จริง รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้้นตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบขอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี อยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน

6. ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีกระบวนการสะท้อน ผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการ รองลงมา คือ โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน และดำเนินการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโรงเรียนเป็นฐาน ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ

7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อรายการ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยโมเดลที่ทำนายได้มากที่สุด ประกอบด้วยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4) และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5) ซึ่งมีความสัมพันธ์พหุคูณกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 69.90

ตอนที่ 4 ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน มีลักษณะดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.490 + 0.335 (X_3) + 0.197 (X_4) + 0.162 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.410 (Z_{x3}) + 0.255 (Z_{x4}) + 0.217 (Z_{x5})$$

เมื่อเรียงลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4) ตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการปรับตัว ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และการสร้างความมั่นคงให้กับสถานศึกษาในระยะยาว การน้อมนำปรัชญานี้มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีความมั่นคงและสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศยาศวี โพธิ์หอม (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้มีการพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานในสถานศึกษาที่สนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการน้อมนำ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาของโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีพันธกิจและเป้าประสงค์เกี่ยวกับการน้อมนำ

หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานด้านวิชาการในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำแนวคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาทุกแห่ง และยังสอดคล้องกับ อุเทน เจริญภูมิ และคณะ (2561) ที่ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 31 ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 31 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 31 มีความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการ โดยผู้บริหารและครูได้มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดผลทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อพิจารณารายด้านตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า

1.1 ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เพราะว่า การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดพื้นฐานที่หล่อหลอมทัศนคติและพฤติกรรมสู่การดำเนินงานอย่างมีเหตุผล พอประมาณ และยั่งยืน สอดคล้องกับบริบททางชีวิตวิถีของท้องถิ่นเชียงราย ซึ่งมีความหลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นรากฐานที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมที่กลมกลืนกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพกลาง สังกัดกรุงเทพมหานครผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ติมุฬพันธ์ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ผลวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในสหวิทย ศึกษาวังสีทา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมที่เชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรชีวภาพหลากหลาย การตระหนักและส่งเสริมการอนุรักษ์จึงเป็นทั้งภารกิจเชิงจริยธรรมและยุทธศาสตร์การศึกษา ที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ผลวิจัยพบว่า สถานศึกษาต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในพื้นที่ของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกในความตระหนักถึง ความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นชนิดพันธุ์พืช สัตว์ รวมไปถึงความหลากหลายของสิ่งไม่มีชีวิตที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นจะต้อง มีการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ ซึ่งจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าว เข้ามามีบทบาทและ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตจริงทั้งของผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมและปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของ ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่จะช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกในความตระหนักถึงความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียน

1.3 ด้านการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีในพื้นที่เชียงรายมีความหลากหลายและไม่หยุดนิ่ง ผู้บริหารที่สามารถปรับตัวได้ดีจะสามารถออกแบบนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและยั่งยืน อีกทั้งยังเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยืดหยุ่น พร้อมรับมือกับความท้าทายในการขับเคลื่อนการศึกษาเชิงชีววิถีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพร สายศร และคณะ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารโรงเรียน ต้องอาศัยภาวะผู้นำในการนำองค์การไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะภาวะผู้นำการปรับตัวที่มีพื้นฐานความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์มีชอบการเปลี่ยนแปลง รักความสะดวกสบาย และมีชอบการอยู่ภายใต้ความกดดัน ดังนั้นภาวะผู้นำการปรับตัวจึงเป็นสิ่งท้าทายให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และทุกภาคส่วนต้องนำไปปฏิบัติเพื่อนำพา

บุคลากรให้พร้อมที่จะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการสร้างนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การสร้างนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ การสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมยังช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น และสร้างความตระหนักรู้ด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ พงษ์ศิริ (2566) ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในอันดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนวิเคราะห์อุปสรรคการทำงานตามวิสัยทัศน์เป้าหมายพันธกิจและกลยุทธ์สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และสามารถที่จะแสดงออกในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคลในสถานศึกษามีส่วนร่วมใน กระบวนการ

1.5 ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงขับเคลื่อนในการออกแบบแนวทางใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างมีเอกลักษณ์ โรงเรียนจึงต้องการผู้นำที่สามารถคิดนอกกรอบและประยุกต์ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นหัวใจในการสร้างนวัตกรรมที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับชุมชน ผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จากทั้งหมด 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนอาจให้ความสำคัญกับงานประจำและงานเชิงนโยบายที่มีกรอบการทำงานชัดเจนมากกว่าการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ (2565) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับการบริหารงานตามกรอบนโยบายและระเบียบปฏิบัติจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการ

2. ผลการศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ปิงยศ และไตรรัตน์ สิทธิกุล (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

เขต 1 กลุ่ม 5 ผลวิจัยพบว่า 1) การบริหารวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีการตรวจสอบติดตาม และประเมินผล ส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรชุมชน ท้องถิ่น ในการพัฒนาการศึกษา เมื่อพิจารณารายด้านตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า

2.1 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อระดับการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพราะว่า ในยุคปัจจุบันสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการบริหารวิชาการโดยลำพังได้ ต้องมีการอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น มหาวิทยาลัย องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ความร่วมมือเหล่านี้ยังเอื้อต่อการนำทรัพยากร เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาปรับใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นไม่แตกต่างกันส่วนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญสร้างความตระหนักเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาอบรม การวัดผลประเมินผลและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการผลิตสื่อ กระตุ้นให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้

2.2 ด้านจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ถือเป็น หัวใจหลักของการบริหารวิชาการในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงโดยตรงกับ คุณภาพของผู้เรียน และเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษา นั้น ๆ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องอาศัยการวางแผน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารวิชาการจำเป็นต้อง ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์กนก เต็มใจ (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการและการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร รุ่งสว่าง (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผลวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะ การบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา ทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ความรู้การบริหารงานวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ทักษะการบริหารงานวิชาการ การพัฒนา คุณภาพการศึกษา และคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ

2.3 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารวิชาการในระดับสถานศึกษา เนื่องจากเป็นกลไกที่ใช้ในการควบคุม กำกับ ติดตาม และพัฒนาให้การจัดการศึกษาเป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ระบบประกันคุณภาพจะช่วยให้โรงเรียนสามารถประเมินตนเอง ได้อย่างเป็นระบบ รู้จุดแข็ง จุดอ่อน และสามารถวางแผนปรับปรุงพัฒนาได้อย่างมีทิศทาง ส่งผลให้ การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานชาติ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา ดังนั้นการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพจึงต้องมีระบบประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง เป็นพื้นฐานรองรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัชพร อ่อนศรี และนันทิยา น้อยจันทร์ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ กับการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สรุปผลว่า ระดับการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านที่สูงที่สุด คือ คุณภาพระบบประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการ ทำให้

ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของคุณภาพระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และ การศึกษามีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการ ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาเนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่ม ความแตกต่าง เช่นเดียวกัน ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงงานให้มีคุณภาพและพัฒนา คุณภาพ การศึกษา โดยมีกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความรับผิดชอบในการบริการและการ จัดการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน ที่กำหนดไว้

2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า หลักสูตรเปรียบเสมือน เข็มทิศที่กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร ในระดับโรงเรียนต้องอิงจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ บูรณาการกับบริบทของชุมชน ท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างแท้จริง ผู้บริหารวิชาการจำเป็นต้องมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรที่นำมาใช้มีคุณภาพ ทันสมัย และสามารถยกระดับสมรรถนะ ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะแห่งอนาคต ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการ บริหารวิชาการ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริตา สกลภัทรสกุล (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ชั้นการนำ หลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน ชั้นการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ชั้นการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา และชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การวัดและประเมินผลมี ความสำคัญอย่างมากในการบริหารวิชาการ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพของ การจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ระบบการวัดและ ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะต้องยึดหลักความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การประเมินผลที่หลากหลายและต่อเนื่องยังช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารวี สงศรีอุตร (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผลวิจัยพบว่าการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.6 ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การนิเทศการสอนเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน การนิเทศที่ดีไม่ใช่เพียงการตรวจสอบ แต่คือการให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การสะท้อนผลการสอน และการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู ดังนั้น การนิเทศการสอนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารวิชาการที่ช่วยให้สามารถกำกับ ติดตาม และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและมาตรฐานการศึกษา ทั้งยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่คุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา วงศ์คำจันทร์ และอาคม อึ้งพวง (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวางแผนด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.7 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับโลกจริง การบริหารวิชาการที่ดีต้องส่งเสริมให้ครูสามารถเลือกใช้ พัฒนา และประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุดดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ เมื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจ ผู้เรียนเกิดความสนใจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจในภาพรวมของคุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึง

ความสำเร็จของการบริหารวิชาการของโรงเรียนในมิติที่ตอบโจทย์ยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ เสียดอนไพร และสมใจ สืบเสาะ (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลวิจัยพบว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยโมเดลที่ทำนายได้มากที่สุด ประกอบด้วยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (X_3) ด้านความสามารถในการปรับตัว (X_4) และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (X_5) ซึ่งมีความสัมพันธ์พหุคูณกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 69.90 เพราะว่า ทั้งสามสมรรถนะมีความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วยในการวางแผนการศึกษาอย่างสมดุลและยั่งยืน ความสามารถในการปรับตัวช่วยให้ผู้บริหารรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ในระบบการศึกษา ส่วนความสามารถในการสร้างนวัตกรรมช่วยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจี๋ย (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี ผลวิจัยพบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ (1) ความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศ (2) ความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (3) ความสามารถในการลดความเสี่ยง (4) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียว (5) ความคิดสร้างสรรค์ (6) การบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (7) ความสามารถในการปรับตัว ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นในภาพรวม คือ 0.128 ($PNI_{Modified} = 0.128$) ทั้งนี้สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ตัว คือด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ตามลำดับ ซึ่งด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัวตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม โดยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ได้ร้อยละ 69.90 เพราะว่า การที่ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลสูงสุดต่อการบริหารวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาเชียงรายสะท้อนถึงความสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาบนฐานความพอเพียง ซึ่งส่งเสริมการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน รองลงมาคือความสามารถในการปรับตัวซึ่งจำเป็นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารสามารถรับมือกับสถานการณ์ไม่แน่นอนและปรับกระบวนการบริหารวิชาการให้ทันสมัย ส่วนความสามารถในการสร้างนวัตกรรมแม้จะมีอิทธิพลน้อยที่สุดแต่ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริปัญญาภรณ์ แซ่เจีย (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีตามกรอบแนวคิดด้าน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นโรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ด้าน ความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่าน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้าน ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียวมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ครูใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมสีเขียวและความสามารถในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4 และด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนกำหนดความสามารถหรือสมรรถนะของผู้เรียน ด้านความรู้ในเทคโนโลยีนิเวศ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 5

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์ จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่ และมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการพัฒนาแนวคิดด้านการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้สามารถเข้าใจปัญหาทดลองแนวทางแก้ไข และปรับปรุงกระบวนการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ทางด้านเทคโนโลยี การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการประเมินผลที่เป็นระบบ มาช่วยจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรบูรณาการแนวคิดด้านความหลากหลายทางชีวภาพเข้ากับหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมหรือมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร นอกจากนี้ การใช้ สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี ในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพจะช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญมากยิ่งขึ้นและควรมีระบบติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

1.3 ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสร้างเครือข่ายและการเจรจาความร่วมมือให้แก่ผู้บริหาร นอกจากนี้ ควรกำหนดแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนากิจกรรมที่ยั่งยืน และควรมีระบบติดตามและ

ประเมินผลเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและขยายผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 ด้านการปรับตัว จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงโดยสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางพัฒนา ควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลเชิงวิเคราะห์มาใช้ในการประเมินและปรับปรุงระบบงานให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว นอกจากนี้ การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำแนวคิดใหม่ ๆ มาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควร กำหนดกลไกการติดตามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อบริบทของโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

1.5 ด้านการสร้างนวัตกรรม จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควร สนับสนุนการแลกเปลี่ยนแนวคิดและการทำงานเป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมให้ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน นอกจากนี้ ควรสร้างแรงจูงใจและระบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การมอบรางวัลหรือสนับสนุนโครงการนำร่องด้านนวัตกรรม

2. จากผลการศึกษาระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ควรบูรณาการข้อมูลจากการวิจัยทางการศึกษาและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่ออนาคต นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้หลักสูตรมีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ผู้บริหารควรพัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลหลักสูตร

อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสุดท้ายควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบโจทย์ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.2 ด้านจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนากิจกรรมที่บูรณาการความรู้จากหลายด้านอย่างเป็นระบบควรจัดอบรมและเวิร์คช็อปเพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และวิจัยในการสอนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานในโรงเรียนต้นแบบจะช่วยเปิดมุมมองและแนวทางการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความคล่องตัวในการจัดการเรียนรู้ควรกำหนดกลไกการติดตามและประเมินผลการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาระบบสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของครูและนักเรียนให้มีความละเอียดและครอบคลุมทุกมิติ ควรใช้เครื่องมือดิจิทัลและข้อมูลเชิงวิเคราะห์เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ การทดลองใช้โครงการนำร่องภายในโรงเรียนเพื่อทดสอบนวัตกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้เห็นภาพรวมของประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการใช้งาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและองค์กรที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรที่สำคัญ สุดท้ายผู้บริหารควรจัดตั้งกลไกการประเมินผลและติดตามการใช้งานอย่างต่อเนื่องเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับแนวโน้มและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในสื่อและเทคโนโลยีอย่างยั่งยืน

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น เพื่อยกระดับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนในด้านทักษะ ผู้บริหารควรทบทวนและปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรพัฒนาระบบการประเมินที่มีความยืดหยุ่น โดยนำข้อมูลจากผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนอย่าง

ต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของครูในการใช้เครื่องมือวัดผลที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ สร้างกลไกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในกระบวนการประเมินผล สุดท้ายควรมีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางใหม่ ๆ มาใช้เป็นระยะ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเสริมสร้างกลไกการตัดสินใจร่วมกันในทุกระดับภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการบริหารที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องควรมีการพัฒนาระบบประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานในแต่ละด้านอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ตามเป้าหมายการสร้างแนวทางการจัดการคุณภาพที่ยึดหลักการกระจายอำนาจควรผสมผสานกับการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการปรับปรุงกระบวนการบริหารและการสอน และควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่มีพื้นฐานจากหลักฐานและแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.6 ด้านการนิเทศการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่างและหลังได้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิเคราะห์ผลการสอนร่วมกับครูผู้สอนอย่างเป็นระบบควรจัดเวิร์กช็อปและอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการให้ข้อเสนอแนะและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหารกับครูการกำหนดเกณฑ์การนิเทศที่ชัดเจนและใช้เครื่องมือประเมินที่เป็นมาตรฐานจะช่วยให้การนิเทศมีความสม่ำเสมอและเป็นกลางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามและแบ่งปันผลการนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการวิจารณ์และพัฒนาตนเอง เพื่อให้การนิเทศเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างแท้จริง

2.7 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอกอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดประชุมวางแผน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และร่วม

ออกแบบกิจกรรมพัฒนาวิชาการร่วมกันควรสร้างข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานการศึกษา มหาวิทยาลัย หรือองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาเป็นระบบและยั่งยืนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วม เช่น โครงการแลกเปลี่ยนครู นักเรียน หรืองานวิจัยในบริบทชุมชนร่วมกันท้ายที่สุดควรมีการประเมินผลความร่วมมือเป็นระยะเพื่อสะท้อนจุดแข็ง-จุดอ่อน และใช้ข้อมูลปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาวิชาการ

3. ผลการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยโมเดลที่ทำนายได้มากที่สุด ประกอบด้วยสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรเน้นการพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีทั้ง 3 ด้าน เพื่อนำไปสู่การบริหารวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ตัว คือด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ตามลำดับ ซึ่งด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัว ตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนการบริหารวิชาการทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยเน้นด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของผู้บริหารเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหาร ในการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. ควรมีการศึกษาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีววิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

บรรณานุกรม

- กนิษฐา พูลลาภ. (2563). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- กมลพร ภูมิพลับ. (2564). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. โรงพิมพ์องค์การ การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. สำนักพิมพ์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กัลญู เพชรภรณ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. เทียนวัฒนา พรินติ้ง.
- กองกฎหมายและการศึกษาวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). เจตนารมณ์ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562.
<https://www.edusandbox.com/command-announcement>
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2550). ชีวิตวิถี: ทางเลือก ทางรอด เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักพิมพ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.
- กุลสตรี โชติวิวัฒน์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดสวนถาดแบบขึ้น กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารลวงศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 4(1), 67.

- ขวัญสกุล อุปพันธ์. (2564). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอรัเรนซ์ รายวิชาบูรณาการความรู้ โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์. [รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์, โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ องค์การมหาชน].
<http://backoffice.thaiedresearch.org/uploads/paper/43acbe3d8da5cf5b06206e09afb1a26c.pdf>
- จตุรงค์ อินทรรุ่ง และนภาเดช บุญเชิดชู. (2564). การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 12(1), 114.
- จรัสพร บัวเรือง. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองวิชาคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
- จันทนา จิตวิริยานันท์. (2561). การบูรณาการพุทธธรรมในโครงการชีวิตวิถีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอำเภอแม่เมะจังหวัดลำปาง. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- จามรี พระสุนิต และนพพร จันทรนาชู. (2567). การพัฒนานวัตกรรมชาวบ้านสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จังหวัดเชียงราย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 20(1), 52–77.
https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/view/275017
- จารวี สงศรีอุดร. (2567). การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://thesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5402/1/640620094.pdf>
- จารุกิตติ์ ชินนระราช. (2563). การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- จารุกิตติ์ สุดสุข. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต, 22(2), 49–60.
- จารุวรรณ วงศ์วรรณ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยและพัฒนการศึกษา, 15(2), 125-142.
- จิณณ์ณิตา ทับทิม. (2565). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลนักเรียนสำหรับครูคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุดรธานี. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

- จิตาภา สุวรรณฤกษ์. (2566). การพัฒนาศักยภาพนวัตกรชุมชนผ่านนวัตกรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG พื้นที่ตำบลท่าหม่อไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 6(1), 53–62. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/paatj/article/view/1126>
- จิตสุภา สง่าแสง และนิพัชชา โรจน์รัตนวานิชย์. (2565). การศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนตามแนวคิดทักษะข้ามวัฒนธรรม. *วารสารพัฒนาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*, 7(7), 403–416.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561, 23 สิงหาคม). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์. *เดลินิวส์*, 23.
- ชยวนิศ โฆษิตพิมานเวช และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปปรับปรุงสถานศึกษา. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(2), 149–167.
- ชญาพร พลกุล. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ชฎารัตน์ เฮงชฎีกุล. (2566). ความคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 13(2), 124.
- ชนาธิป หุ้ยแป. (2564). *วัดและประเมินผลอย่างไร? ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคติดต่อโคโรนา 2019*. https://drive.google.com/file/d/111tkrGvXvaUultPVKTCqbx2JqgU0UWpY/view?fbclid=IwY2xjawJvKmFleHRuA2FlbQlxMABicmlkETFRZ0dxb2tGMmZNckUyMk83AR4eHXDMiMv0oMKicQiC-kC2yNuTox9oHbc-vkLuKMbKWZ250gpzrWD6Z7dUg_aem_GKYOPuXIAj4q7KsUQd9NOw
- ชนิดาภา พรหมิ. (2566). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามหลักอริยสัจ 4. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*, 4(1), 38–45.
- ชโนภาส ชนลักษ์ดาว. (2567). สถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2566. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(6), 1071.
- ชัยญ์ฐกัญญ์ สือจันทรา. (2564). *ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์, เสวียน เจนเขว่า และระติกรณ นียมะจันทร์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพกลางสังกัด

- กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 8(1), 82-83.
<https://cte.pnru.ac.th/ctefiles/1676617620/1677046735.pdf>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). วีพริ้นท์.
- ชัยวิชิต เขียวชนะ และศจีมาจ ณ วิเชียร. (2562). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. [รายงานวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์, สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)]. <https://www.onesqa.or.th/upload/download/202112131631148.pdf>.
- ชินวัตร เจริญนิธย์. (2564). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 21(1), 51-58.
- ชารุณี อีซอ. (2559). ความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงหนอนปลอกน้ำเพื่อประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ บริเวณอุทยานแห่งชาติบางลาง. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]
- ณภาพร จันทร์ดวง และมีทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 20(39), 144.
- ณัฐญา ชูนวน. (2564). การศึกษาความสามารถในการปรับตัวและความสุขในที่ทำงานในสภาวะปกติใหม่ของพนักงานไทยออยล์ สายงานร้านสหกรณ์ปั้มน้ำมัน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].
- ณัฐพงศ์ เสงัดอนไพร และสมใจ สืบเสาะ. (2566). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(3), 69-83.
<https://doi.org/10.14456/jappm.2023.41>.
- ณัฐพร สายสร, วรรณวิศา สืบบุสรณ์ คล้ายจำแลง, และสุดารัตน์ สารสว่าง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 147-160.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2565). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทนง ทองภูเบศร์, ประกอบ คุณารักษ์, วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, กิจพิณัฐ อุสาโท และสุนทรทิพย์ ทินาภรณ์. (2562). อนาคตภาพของรูปแบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกในระดับอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า. [งานวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์, สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)].

- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎี
บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ธงชัย ตีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ
สถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสืทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ธนัษพร อ่อนศรี และนันทยา น้อยจันทร์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับ
การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา [Paper presentation]. รายงานการ
ประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 “Graduate School Conference
2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- ธาริดา สกลภัทรสกุล. (2565). สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน
ขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. [วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
[https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5659/3/TharidaSakolpa
ttaras akun.pdf](https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5659/3/TharidaSakolpataras akun.pdf)
- ธีระ รุญเจริญ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลง.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(3), 12-25.
- นเรศวร เศรษฐสิงห์ และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2566). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาใน
สถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 11(2), 275–285.
- นวลอนงค์ โพธิ์ช่วย. (2561). การพัฒนามาตรฐานการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2561). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารเกษม
บัณฑิต, 19(2), 161.

- นิรมล สุวรรณโคตร. (2553). การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2554). การพัฒนาหลักสูตร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรเมศวร์ ชะรอยนุช. (2565). การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบความคิดผู้ประกอบการของนักเรียน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2562). เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2563). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 2). มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปิยะดา เนียมสุวรรณ. (2564). การศึกษาการจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหิดล].
<https://archive.cm.mahidol.ac.th/bitstream/123456789/4237/1/TP%20MS.048%202564.pdf>
- ปยุตดา แจ้งพลอย. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- ผ่องศรี พัฒนมน. (2561). แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนบ้านไม้ฝาด อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย].
- พระมหาวิริวิชญ์ สัตตารัมย์, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตาพัฒน์ และสมศักดิ์ บุญปู. (2566). การพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 4(1), 54–65.
- พระเมธีปริยัติธาดา (บุญพรม จารุบุญ). (2564). การประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8(1), 375–389.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชามญช์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ดีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2564). *นวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี: การพัฒนานวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนในชุมชน*. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- ภรณ์กนก เต็มใจ. (2567). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารศิลปการจัดการ*,
8(2), 415–416.
- ภัทรภรณ์ คล้ายแก้ว. (2561). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัด ชัยนาท*
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์].
- มูนา จารง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์*
เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. [การค้นคว้า
อิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง* สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- รังสียา นรินทร์, ประกอบ ใจมั่น และสายสวาท เกตุชาติ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความ
มุ่งมั่นแน่วแน่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย*
ทักษิณ, 19(1), 57–70. [https://so02.tci-](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/186399)
[thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/186399](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/186399)
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2554). *การประเมินผลโครงการวิจัยเชิงประเมิน*. คอมแพคท์พรีน.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2562). วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารศิลปการ*
ศึกษาศาสตร์วิจัย, 11(2), 1–11.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. <https://www.royin.go.th/>
- รุ่ง แก้วแดง. (2564). *การบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มติชน.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2565). *การบริหารงานวิชาการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา*
ในวิถีชีวิตใหม่. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจิรัตน์ รุจิรกุล. (2561). ความต้องการ Metadata Profile สำหรับอธิบายข้อมูลการใช้ประโยชน์
ที่ดินที่พัฒนาตามมาตรฐาน มอก.19115-2548 ของผู้ใช้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน.
วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 42-53.
[https://so06.tci-](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdistjournal/article/view/121136/92456)
[thaijo.org/index.php/vrurdistjournal/article/view/121136/92456](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdistjournal/article/view/121136/92456)

- ฤทัยชนนี สิริพิชัย. (2566). นวัตกรรมการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการเขียนและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 21(1), 309–323.
- วนิดา วงศ์คำจันทร์ และอาคม อึ้งพวง. (2560). การบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(3), 224–225.
- วรณู หนูทอง. (2563). กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- วรรณภา คัญและ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). ชีววิถี: การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(11), 279.
- วรวิทย์ บุญคง. (2562). การปรับตัวในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารสำนักงานใหญ่เอกชนแห่งหนึ่ง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- วรลักษณ์ อาภิชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- วรศายศวี โพธิ์หอม. (2560). การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- วัชรินทร์ ศรีวิธานนท์. (2564). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการการดำเนินงานธุรกิจก่อสร้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีเอ็นคอนสตรัคชั่น เชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้].
- วันยรัตน์ คุณาพันธ์. (2561). การศึกษากระบวนการปรับตัวที่มีประสิทธิผลสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, กรุงเทพฯ.
- วิหวัช กุญแก้ว. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ตลอดชีวิต. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- วุฒิชัย ไกรวิเศษ (2566). *นวัตกรรมการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดนวัตกรรมพลิกผัน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- วุฒิพงศ์ จันทร์เมืองไทย, ชุมพล รอดแจ่ม, ชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์, และชลภัสสรณ์ สิทธิวรังค์ชัย. (2564). *นวัตกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรด้านการศึกษา*. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ*, 6(2), 50-64.
- แววตา ชุ่มอิม. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์].
- ศิริปัญญากรณ์ แซ่เจีย. (2564). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/7958/>
- ศิริพร เครือทอง. (2567). *การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรม*. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 8(1), 20-37.
- ศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆสิตพิมานเวช. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(2), 168-185.
- ศุภวรรณ การุญญะวีร์. (2564). *การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19*. *วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*, 2(2), 48-55. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOB_EHS/article/view/258869
- สันติ หัตถ์. (2563). *การพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2567). *ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา*. สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง: เรื่องที่ 7 การวัดและประเมินผลอาชีวศึกษา*. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2551). *คู่มือการพัฒนาระบบสมรรถนะ (Competency) ของข้าราชการพลเรือน*. สำนักพิมพ์สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ. (2561). *รายงานประจำปี 2561 สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)*. สำนักพิมพ์สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิรินดา เสนาสนะ, วรรณภา ศรีลาชัย และจิรัชิต จุ่มพล. (2565). *ผลกระทบจากการปรับตัวและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต].
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). *นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(2), 193-213.
- สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร. (2565). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ*. *วารสารครุทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี*, 2(1), 69-81. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JER/article/view/253118/172530>
- สุชาดา บรรณกิจ. (2563). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สุทนต์ ศรีไสย. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. สำนักพิมพ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทิน ชนะบุญ. (2562). *สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น*. <http://kkpho.go.th/km/index.php/2017-08-10-06-37-01/category/2-r2r-5>
- สุนทร รุ่งสว่าง. (2566). *สมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบุรี*. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(1), 28-29.

- สุนีย์ ชัยสุขสังข์. (2557). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎี ไม่ได้ตีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- สุภาพร ใจยะสุข และโสภา อำนวยรัตน์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 12(1), 81–93. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAI/article/view/271678>
- สุเมธ งามนก. (2564). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 2(1), 59–67.
- สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์. (2555). เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. สิริยา ช้องเสนาะ. (2566). การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562: โอกาสและการพัฒนาในการจัดการศึกษาไทย. สถาบันการศึกษานวัตกรรมแห่งชาติ.
- สุวิชาภรณ์ ชนิลกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถี “Culture and Innovation School”. <http://innodev.moe.go.th/document/innovation-643.pdf>.
- หนึ่งฤดี โกสีย์. (2565). วิธีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในชุมชนนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยทักษิณ].
- อดุลย์ แสนสิบ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา บางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- อนันต์ ปิงยศ และไตรรัตน์ สิทธิกุล. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 39(1), 1-20.
- อนุวัฒน์ ธีรมะปาละ. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียนวังชลสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 19(1), 67-81.
- อนุสรณ์ ทังหิรัญ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

- อานุภาพ กำแหงหาญ. (2561). *สมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- อุเทน เจริญภูมิ, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ และอลงกต ยะไวทย์. (2561). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(1), 191-203.
- อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- Alqefari, A. (2010). *A Study of Programmes for Gifted Students in the Kingdom of Saudi Arabia*. [Unpublished Doctoral dissertation, Brunel University London].
- American heritage dictionary of the English language. (2020). *The American Heritage Dictionary of the English Language, Fifth Edition*. Houghton Mifflin Harcourt Trade; Indexed, Thumbed edition. ISBN-10: 0547041012
- Arkoff, A. (1968). *Adjustment and Mental Health*. McGraw-Hill.
- Association ANDES. (2016). *Resilient farming systems in times of uncertainty: biocultural innovations in the Potato Park, Peru*. SIFOR quantitative baseline study.
- Cocks, M. (2006). Biocultural diversity: Moving beyond the realm of ‘indigenous’ and ‘local’ people. *Human Ecology*, 34(2), 185–200.
<https://doi.org/10.1007/s10745-006-9013-5>
- Dubois, D. D., & Rothwell, W. J. (n.d.). *Competency-based human resource management*. HRD Press.
- Ekblom A, Shoemaker A, Gillson L, Lane P & Lindholm K-J. (2019). Conservation through Biocultural Heritage — Examples from Sub-Saharan Africa. *Land*, 8(1), 5. <https://doi.org/10.3390/land8010005>
- Elliott-Kemp, J. (1983). *Creative Thinking and the Brain*. A Paper for Supervisor Training.
- Folke, C. (2006). Resilience: The emergence of a perspective for social-ecological systems analyses. *Global environmental change*, 16(3), 253-267.
- Guilford, J.P. (1959). *Traits of Creativity*. Harper & Row.

- Hellriegel, D., Jackson, S. E., & Slocum, J. W. (n.d.). *Management*. South-Western College Pub.
- Hough, B., & Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Westlu.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence". *American Psychologist*, 28(1), 1–14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>
- O'Hagan, K., McLaughlin, J., Duffy, J., & Gibson, J. (2007). *Competence in Social Work Practice: A Practical Guide for Students and Professionals Second Edition*. Jessica Kingsley Publishers. ISBN-10: 1843104857
- Oxford University. (2021). *Oxford learner's dictionaries*. Oxford University Press. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
- Shermon, G. (n.d.). *Competency-based HRM: A strategic resource for competency mapping, assessment and development centers*. Tata McGraw-Hill Education.
- Smallholder Innovation for Resilience. (2015). *Smallholder innovation for resilience: Biocultural innovations in agriculture and natural resource management*. International Institute for Environment and Development (IIED).
- Swiderska, K. (2006). *Protecting traditional knowledge: a framework based on customary laws and bio-cultural heritage*. IIED.
- Swiderska, K. (2013a). *Report of SIFOR Partners' Workshop, Cusco, Peru, 29 April–4 May 2013*. <http://pubs.iied.org/G03618.html>
- Swiderska, K. (2013b). *Biocultural innovations: a holistic approach*. <https://pubs.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/17194IIED.pdf>
- Swiderska, K. (2016). *Biocultural innovation for resilience: Farmer-managed seed systems and the role of women*. IIED-International Institute for Environment and Development. <https://pubs.iied.org/12508IIED>
- Swiderska, K. (2018). *Biocultural innovation: the key to global food security?* [https://pubs.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/17465IIED .pdf](https://pubs.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/17465IIED.pdf)
- Vassallo, J. (2023). Biocultural innovation: Innovating at the intersection of the biosphere and ethnosphere. *Journal of product innovation management*, 40(5), 610-629. <https://doi.org/10.1111/jpim.12669>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ดร.สุรียา สกุล บุคดี

ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ตำตาดควัน

อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต

(หลักสูตรและการสอน)

ผศ.ดร.ธิดาวัลย์ สกุล อุ่นกอง

ผู้อำนวยการวิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยพะเยา

วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต

(สาขาการบริหารการศึกษา)

ผศ.ดร.สุนทร สกุล คล้ายอ่ำ

รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิต

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

(การศึกษา)

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Checklist)

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. ตำแหน่ง

- ☐ ผู้บริหาร
☐ ครูผู้สอน

3. ประสบการณ์การทำงาน

- ☐ 1-5 ปี
☐ 6-10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

4. ขนาดโรงเรียน

☐ โรงเรียนขนาดเล็ก	☐ โรงเรียนขนาดกลาง
☐ โรงเรียนขนาดใหญ่	☐ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย 5 ด้าน มีลักษณะเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน ของ
ท่านตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิติของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านความคิดสร้างสรรค์						
1	ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ สำหรับการวางแผนการปฏิบัติงาน					
2	ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาบริหาร จัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด					
3	ผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่					
4	ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น					
5	ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	ผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ					
7	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์					
8	ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร					
9	ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา					
ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ						
10	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตร					
11	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน					
12	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ					
13	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ					
15	ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ					
16	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองและบุคลากร ในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่าง ต่อเนื่อง					
17	ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการ จัดการขยะอย่างยั่งยืน					
18	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินและติดตามความสำเร็จของนโยบายและ โครงการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในโรงเรียน					
ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
19	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระฯ อย่างครบถ้วน					
20	ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนโดยยึดหลักความ พอประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ก่อหนี้สินเกินจำเป็น					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
21	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นกับ ครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน					
22	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผล					
23	ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน					
24	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
ด้านการปรับตัว						
25	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน					
26	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว					
27	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากบุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน					
28	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น					
29	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการปรับตัว					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการ เรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ					
31	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการกับความเครียดและความกดดันที่เกิด จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
32	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้กับ บุคลากรในช่วงที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี					
ด้านการสร้างนวัตกรรม						
33	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี					
34	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรใน โรงเรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
35	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของตนเองและ ทีมบริหารอย่างต่อเนื่อง					
36	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมของ บุคลากรในโรงเรียนที่มีศักยภาพ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ใน โรงเรียนอยู่เสมอ					
37	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
38	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษาอื่น หรือภาคเอกชนเพื่อส่งเสริม การสร้างนวัตกรรมในโรงเรียน					
39	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับกระบวนการ เรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์					
40	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับการบริหาร จัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์					

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนของท่านตามความ
เป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						
1	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของ โรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา หลักสูตรอยู่เสมอ					
2	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของ สถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ					
3	โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอิงกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)					
5	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยผ่านความ เห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
6	โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาอยู่เสมอ					
7	โรงเรียนมีการดำเนินการประเมินผลการใช้และการปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาอยู่เสมอ					
8	โรงเรียนมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่อยู่เสมอ					
ด้านการจัดการเรียนรู้						
9	โรงเรียนมีการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ					
10	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาอยู่เสมอ					
11	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอยู่เสมอ					
12	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน					
13	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่นเทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล					
15	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนอยู่เสมอ					
ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้						
16	โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ					
17	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องให้กับครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ					
18	โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ					
19	โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้จากครูผู้สอนและผู้เรียนอยู่เสมอ					
20	โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ					
ด้านการวัดและประเมินผล						
21	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตร กำหนดไว้					
23	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่ หลักสูตรกำหนดไว้					
24	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนด้านจิตพิสัยหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้					
25	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้ได้จริง					
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนตามสภาพจริง					
ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา						
27	โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา					
28	โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชน					
29	โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่ เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)					
31	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติด้วยวงจรพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)					
32	โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี					
33	โรงเรียนมีการเผยแพร่สรุปรายงานประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ					
ด้านการนิเทศการสอน						
34	โรงเรียนทำการศึกษาศาภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบการนิเทศ					
35	โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโรงเรียนเป็นฐาน					
36	โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน และดำเนินการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ					
37	โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ					
38	โรงเรียนมีกระบวนการสะท้อน ผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการ					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
39	โรงเรียนมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น						
40	โรงเรียนมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ					
41	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน					
42	โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน					
43	โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
44	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม					

ภาคผนวก ค การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

การประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะนวัตกรเชิงชีวิตวิถีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านความคิดสร้างสรรค์						
1	ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้สำหรับการวางแผนการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มในการนำวิธีการที่แปลกใหม่มาบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่แปลกใหม่	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารโรงเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
7	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารโรงเรียนมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ						
10	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตร	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
15	ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
16	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
17	ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว หรือการจัดการขยะอย่างยั่งยืน	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินและติดตามความสำเร็จของนโยบายและโครงการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
19	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วน	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนโดยยึดหลักความพอประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ก่อหนี้สินเกินจำเป็น	1	1	1	1	สอดคล้อง
21	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นกับ ครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผล	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
23	ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตตามหลัก1เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	ผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการปรับตัว						
25	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
26	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	1	1	1	1	สอดคล้อง
27	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากบุคลากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
28	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานในโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น	1	1	1	1	สอดคล้อง
29	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการปรับตัว	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
31	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการกับความเครียดและความกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
32	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นและ กำลังใจให้กับบุคลากรในช่วงที่ต้องเผชิญกับการ เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการสร้างนวัตกรรม						
33	ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศวัฒนธรรม องค์กรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสร้าง นวัตกรรมให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	สอดคล้อง
34	ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้ บุคลากรในโรงเรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรมทาง การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
35	ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ของตนเองและทีมบริหารอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
36	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินแนวคิดในการผลิต นวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียนที่มีศักยภาพ เพื่อนำมา พัฒนาและประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
37	ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการ จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการ พัฒนานวัตกรรมในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
38	ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการที่ดีในการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษาอื่น หรือ ภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
39	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับ กระบวนการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	สอดคล้อง
40	ผู้บริหารโรงเรียนมีการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับ การบริหารจัดการโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	สอดคล้อง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ข้อ	รายการข้อความความเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						
1	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	โรงเรียนมีการดำเนินการประเมินผลการใช้และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8	โรงเรียนมีการรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อ เขตพื้นที่อยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการจัดการเรียนรู้						
9	โรงเรียนมีการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การ ปฏิบัติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการ จัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับ เนื้อหาอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนออกแบบการ จัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี นวัตกรรม วิจัย ฯลฯ อย่างสมดุล	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนใน โรงเรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้						
16	โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอน และนักเรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
17	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้อง ให้กับครูผู้สอนและนักเรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
19	โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้จากครูผู้สอน และผู้เรียนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ จากครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการวัดและประเมินผล						
21	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบทุกรายวิชา	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
23	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนด้านทักษะให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนด้านจิตพิสัยหรือคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
25	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้ได้จริง	1	1	1	1	สอดคล้อง
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา						
27	โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
28	โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	1	1	1	1	สอดคล้อง
29	โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหลักของการกระจายอำนาจที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)	1	1	1	1	สอดคล้อง
31	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติด้วยวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming)	1	1	1	1	สอดคล้อง
32	โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและทำสรุปรายงานประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี	1	1	1	1	สอดคล้อง
33	โรงเรียนมีการเผยแพร่สรุปผลรายงานประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการนิเทศการสอน						
34	โรงเรียนทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบการนิเทศ	1	1	1	1	สอดคล้อง
35	โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโรงเรียนเป็นฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
36	โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน และดำเนินการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องตามหลักการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
37	โรงเรียนมีรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังได้รับการนิเทศ	1	1	1	1	สอดคล้อง
38	โรงเรียนมีกระบวนการสะท้อน ผลการนิเทศที่เป็นธรรม ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
39	โรงเรียนมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น						
40	โรงเรียนมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
41	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน	1	1	1	1	สอดคล้อง
42	โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียนได้ทำการวางแผนพัฒนาวิชาการร่วมกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
43	โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
44	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พชรพล อาวุธ
วัน เดือน ปี เกิด	4 กันยายน 2539
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2563 ศษ.บ. (ฟิสิกส์), มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	261 หมู่ 5 ตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	พชรพล อาวุธ และนริศรา เสือคล้าย. (2568). สมรรถนะนวัตกรรมเชิงชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 12(3).
รางวัลที่ได้รับ	-

